

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

Názvy nealkoholických nápojů v Rusku

Names of soft drinks in Russia

Наименования безалкогольных напитков в России

VYPRACOVALA: Andrea Bernadyová

VEDOUCÍ PRÁCE: prof. Ludmila Stěpanova, CSc.

OLOMOUC 2018

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 22. 03. 2018

Podpis

Děkuji prof. Ludmile Stěpanové, CSc., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

Podpis

Obsah

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 Nealkoholické nápoje v Rusku	7
1.1 Teplé nápoje.....	7
1.1.1 Čaj	7
Historie čaje.....	8
Čaj v Rusku	9
1.1.2 Káva.....	9
Historie kávy	11
Káva v Rusku	12
1.1.3 Dotazník	13
1.2 Studené nápoje.....	16
1.2.1 Kvas	16
Kvas v Rusku.....	16
1.2.2 Mors.....	18
Druhy morsů a jejich účinky	19
1.2.3 Dotazník	21
2 Názvy nealkoholických nápojů jako kategorie onomastiky	22
Vlastní jména z pohledu A. V. Superanské.....	22
Vlastní jména z pohledu R. Šrámka	24
PRAKTICKÁ ČÁST	30
3 Názvy ruských nealkoholických nápojů.....	30
3.1 Názvy nápojů podle názvů zemí, krajů, obcí aj.....	30
3.2 Názvy nápojů podle jmen známých osobností	33
3.3 Názvy nápojů podle dívčích jmen	35
3.4 Názvy nápojů podle názvů vodstev a pramenů	35
3.5 Názvy nápojů podle názvů pohoří	38
3.6 Názvy podle názvů rostlin a lesů.....	39

ZÁVĚR	41
LITERATURA	50
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	52
SLOVNÍKY	56
PŘÍLOHY	57
ANOTACE	67
ANNOTATION	68

ÚVOD

V našem světě má vše svůj název či jméno. Je to z důvodu rozpoznání jednotlivých druhů či názvů a pro snadnější orientaci. Věda, která se zabývá vlastními jmény, se nazývá onomastika. Rozděluje se do tří skupin, které se orientují na lidské, věcné a zeměpisné názvy. V případě názvů nealkoholických nápojů existuje mnoho způsobů, podle čeho jsou tyto názvy odvozeny. Může to být po pojmenování řek, hor, měst, slavných osobností atd.

Tématem mé bakalářské práce jsou Názvy nealkoholických nápojů v Rusku. Toto téma mi přišlo velice poutavé a zajímavé. Měla jsem totiž možnost, po dobu svého studijního pobytu v Rusku, okusit mnoho nealkoholických nápojů různých značek, které jsou dosažitelné v této obrovské zemi a seznámit se s jejich názvy. Za cíl této práce jsem si stanovila shromáždění a analýzu co největšího množství názvů různých nealkoholických nápojů, které budou rozděleny do skupin, charakterizující odvození jejich názvů a také zjistit, zda jednotliví obyvatelé Ruska upřednostňují pití kávy nebo čaje.

Bakalářská práce má dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části kladu důraz na nápoje samotné. Zmiňuji zde nápoje, jak teplé jako je káva nebo čaj, tak studené jako například kvas či mors. Práci obohacuji dotazníky, které se velmi úzce týkají pití čaje a kávy v Rusku, stejně tak jako nápoje zvaného mors. Zjišťování oblíbenosti jednotlivých druhů nápojů probíhalo přímým dotazováním obyvatel Ruska, které jsem oslovila při svém pobytu v této zemi. Dále se v teoretické části věnuji vlastním jménům a teoriionomastice. Uvádím porovnání názorů dvou autorů, kteří se o tuto tematiku zajímají Alexandry Vasilievny Superanské a Rudolfa Šrámka. Informace čerpám z jejich knih *Общая теория имени собственного* a *Úvod do obecné onomastiky*.

V praktické části budou rozděleny názvy nealkoholických ruských nápojů na základě jejich původů.

V závěru shrnuji vše, co jsem se o těchto názvech a nápojích dozvěděla. Následuje resumé v ruském jazyce, knižní a internetové zdroje, slovník a fotografie, které jsou umístěny v přílohách.

TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části své bakalářské práce jsem se zaměřila na nejznámější teplé a studené nealkoholické nápoje v Rusku a problémy jejich pojmenování.

1 Nealkoholické nápoje v Rusku

1.1 Teplé nápoje

Mezi teplé nápoje jednoznačně patří čaj a káva, na které jsem se zaměřila ve své bakalářské práci. Snažila jsem se zjistit jejich původ a jejich historii v Rusku.

1.1.1 Čaj

Čaj je druhý nejrozšířenější nápoj na světě. Pochází z listů čajovníků, které jsou z rodu *Camellia* čeledi čajovníkovité a vyznačující se stálezelenou barvou svých lístků. Původně se pěstovaly dva druhy *Camellia sinensis* a *Camellia assamica*. Prvně jmenovaný je keř s malými listy, který dobře snáší chlad a pěstuje se ve vysokých nadmořských výškách. Dosahuje vzrůstu 3 – 4 metrů. Naproti tomu *Camellia assamica* je stromem, který vyžaduje teplé podnebí a dorůstá do výšky 15 – 20 metrů.¹

Čajové lístky se sklízí čtyřikrát až pětkrát do roka. Při sklizni se trhá pouze horní část a svrchní dvě vrstvy mladých listů. Sběr probíhá pouze ručně. Na sklizeň má rozhodující vliv kvalita a sezóna. Sklizené lístky se nechávají zavadnout, až se stanou vláčné, můžeme je rolovat, aniž by se rozdrtily. Vadnutí rozeznáváme lehké, střední a tvrdé. Také rolování se rozeznává lehké, střední a tvrdé a je to proces, při kterém se rozdrťí buňky listů a uvolní se z nich šťáva. Důležitou fází je fermentace, což je biochemická reakce, kdy enzymy způsobují oxidace přítomných polyfenolů vzduchem. Tato reakce je porovnatelná s hnědnutím rozříznutého jablka nebo hnědnutím rukou při loupání ořechů. Je to jedna z klíčových stádií výroby kvalitního čaje. Záleží na ní chuť, vůně a barva hotového nápoje. Dalším procesem je sušení, které se podle potřeby opakuje a je také velmi důležitou operací, jejímž výsledkem je vůně a chuť čaje. Při

¹ WARCHENDORFOVÁ, Viola von. *Čaj*. Vyd. Nakladatelství Slovart, 2007. ISBN 978-80-7209-922-1.

poslední fázi třídění se suchý čaj prosévá a rozděluje na různé kvality podle velikosti částic čajových listů.²

Tento nápoj není pouze zdroj tekutin, ale také stimulantem, působící na naše tělo povzbudivě, s uklidňujícími a detoxikačními účinky. Ideálně zahání žízeň a hodí se ke každé příležitosti. Jeho obsahem je celá řada sloučenin, jako například kofein a pozitivní antioxidanty. Čaj je znám také díky blahodárnému vlivu na organismus.³

Dříve to býval drahý nápoj aristokratů, ale dnes je dostupný pro všechny v celém světě. Původně se pil hořký, dnes se ochucuje medem, citronem nebo cukrem. Ve spoustě zemích se čaj pije s mlékem či smetanou. Mezi největší pěstitele se řadí Čína, Indie, Japonsko, Srí Lanka, Vietnam a celá jihovýchodní Asie.⁴

Historie čaje

Z počátku se čaj užíval jako koření. Poprvé vypěstován v Číně, odkud se postupně dostal do zbytku Asie, Arabských zemí a dále na západ. Historie toho nápoje je však mnohem bohatší. Tento prastarý kulturní nápoj má obsáhlou historii a k jeho objevení se váže mnoho legend.⁵

Nejznámější legenda pocházející z Číny popisuje, že císař Šen-nung, pil pouze převařenou vodu a jednoho dne se mu do jeho misky s vodou dostaly lístky čajovníku. Voda se od nich zbarvila dohněda a po ochutnání byl císař ohromen. Nápoj byl osvěžující a povzbuzující. Další legenda pochází z Japonska, která vypráví o mnichovi Bodhidharmovi, který se rozhodl už nikdy nespát a jen meditovat. Jednou ho však přepadla únava a při meditaci usnul. Za to si odřezal svá oční víčka, aby už nikdy během meditace neusnul a víčka odhodil. Na tom místě však vyrostl čajovník. Z jeho listů si připravil nápoj, který mu zahnal únavu a spánek. Indická legenda vypráví o objevení čaje poutníkem Darmou, který se rozhodl vydat na pouť do Číny a nebude při ní spát, pouze jen meditovat. Po pěti letech meditace ho však přepadla únava. Aby jí nepodleh, šel se

² VALTER, Karel. *Vše o čaji pro čajomily*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Granit, 2000. ISBN 80-7296-002-4.

³ WARCHENDORFOVÁ, Viola von. *Čaj*. Vyd. Nakladatelství Slovart, 2007. ISBN 978-80-7209-922-1.

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

projít mezi čajovníky, kde rozžvýkal čajové listy a najednou únava ustoupila a mohl dále pokračovat ve své sedmileté cestě. ⁶

Čaj v Rusku

První zmínka o čaji v Rusku, pochází z poloviny 17. století, kdy car Michail I. dostal 200 balíků čaje jako dárek od mongolského chána⁷. Tento dar putoval karavanou⁸, kdy jeho cesta započala z Pekingu, přes poušť Gobi, přes Sibiř až k ruské řece Volze. Tímto započal obchod s čajem mezi Čínou s Ruskem. Čaj byl dopravován především velbloudí karavanou, protože po moři by mohl navlhnout a nasáknout nepříjemný zápach. Později se v Rusku postavily železniční tratě směrem na Dálný východ a čaj se dovážel pomocí vlaků. ⁹

Na přípravu čaje v Rusku existuje speciální přístroj, který se nazývá samovar. Uvádí se, že byl vynalezen v kavkazské oblasti asi před 250 lety. Samovar byl z mědi či mosazi a topilo se pod ním obvykle dřevěným uhlím. V dnešní době už se spíše používají samovary elektrické. Na čajový obřad se připraví už zmiňovaný samovar s vroucí vodou, konvička s čajovým koncentrátem, sklenice, podnos a miska na odkapávání. Do malé porcelánové konvičky se nasype čaj podle výběru a ten se pak zalije horkou vodou a nechá luhovat. Čaj se luhuje okolo 3 až 5 minut, aby vznikl silný odvar a čaj měl příjemnou chuť a barvu. Místní obyvatelé dochucují čaj cukrem, případně kandysem¹⁰ a mlékem. Zelený čaj považují za léčivý a podle nich pomáhá předcházet srdečním onemocněním, potíží s krevním oběhem a slouží i jako uklidňující prostředek. ¹¹

1.1.2 Káva

Káva je výborný antioxidant, který obsahuje sacharidy, bílkoviny a vlákninu. Po chuti je to velmi silný a hutný nápoj. Káva byla dříve rituálním nápojem, dnes se

⁶ WARCHENDORFOVÁ, Viola von. *Čaj*. Vyd. Nakladatelství Slovart, 2007. ISBN 978-80-7209-922-1.

⁷ Chán – panovnický titul užívaný v zemích pod tureckou nebo mongolskou nadvládou, v Indii a Persii

⁸ Karavana – skupina cestujících společně pouští nebo řídce osídlenou oblastí dlouhá řada lidí, zvířat, dopravních prostředků

⁹ WARCHENDORFOVÁ, Viola von. *Čaj*. Vyd. Nakladatelství Slovart, 2007. ISBN 978-80-7209-922-1

¹⁰ Kandys – cukr v krystalech, používají se k oslazení čaje

¹¹ WARCHENDORFOVÁ, Viola von. *Čaj*. Vyd. Nakladatelství Slovart, 2007. ISBN 978-80-7209-922-1

vyskytuje v každé domácnosti. Stejně jako čaj patří k nejvíce rozšířeným na světě. Tento nápoj povzbuzuje mysl a zahání spánek.¹²

Zrnka kávy pochází z kávovníku, který se vyskytuje v celém tropickém a subtropickém pásu. Řadí se mezi ovocné dřeviny, které se pěstují asi v 70 zemích světa. Kávovník se svou výškou řadí mezi keře, ale také stromy, které dorůstají až do výšky 15 metrů. Jejich velké listy mají krásnou zelenou a lesklou barvu. Tato rostlina patří do rodu *Coffea*, který se řadí do čeledi mořenovitých. Kávovník se rozmnožuje semeny, které klíčí 3 – 4 týdny. Několikrát do roka na něm vyrostou malé bílé květy, které se postupně promění v tzv. kávové třešně. Plody kávovníků zrají dlouho, okolo 9 – 14 měsíců. Plody, které jsou nezralé, mají nazelenalou barvu, které po utrnutí už nedozrají. Zralé plody se zbavují od červené po fialovou barvu.¹³

O původu názvu káva existují dvě teorie. První je, že název káva je odvozen od provincie Kaffa, v Etiopii, kde byla údajně poprvé pěstována. Druhým je, že název káva pochází z arabského výrazu gahwat al-bünn, což v překladu znamená „víno z bobů“.¹⁴

Zrnka kávy pochází z keře kávovník. Na kávovníku vyrostou květy, které pomalinku zrají. Zprvu se barví do zelena, a když jsou úplně uzralé, mají barvu červenou. Tyto plody mají vejcovitý tvar a jsou obalené ve slupce. Dužina je sladká a uvnitř dužiny se nachází zelená kávová zrna. Květy se othrávají a zpracují. Existuje několik metod zpracování. Kávu lze zpracovat za sucha i mokra. Po zpracování se zrna praží a dostávají svou klasickou hnědou až černou barvu.¹⁵

Mezi nejznámější druhy kávy patří Arabika a Robusta. Arabika se považuje za lepší a kvalitnější kávu, která se vyskytuje především ve Střední a Jižní Americe. Najdeme jí však, ale také v Africe a Austrálii. Arabika má menší procento kofeinu než Robusta. Pěstuje se ve vyšších nadmořských výškách, kde dorůstá do výšky 3 – 5 metrů. Ideální teplota pro pěstování je mezi 15 a 24°C. Oproti tomu Robusta roste v nižších nadmořských výškách a dosahuje až 13 metrů. Ideální klima je pro ni okolo 24 – 29°C.

¹² VESELÁ, Petra. *Knih o kávě: průvodce světem kávy s recepty na její přípravu*. Praha: Smart Press, 2010. ISBN 978-80-87049-34-1.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž.

Pěstuje se v Asii, trochu v Africe a v malém množství také v Jižní Americe. Obsahuje více kofeinu než Arabika, a to někdy až dvakrát.¹⁶

Historie kávy

O původu kávy se vypráví spousta legend. Existence tohoto nápoje se traduje už před naším letopočtem. Historie vypráví, že kávu obyvatelé Etiopie nejprve žvýkali, až poté co zjistili, že má krásné aroma a příjemnou chuť, začali ji dále zpracovávat a pražit.¹⁷

Jednou z prvních legend je od arabského lékaře Rhazese, který kávu používal jako lék už kolem roku 900 př. n. l. Další zmiňuje, jak kávu objevil, arabský pastýř Kalim. Jeho stáda se pásla na kopci a vždy se vracela unavená. Jednoho dne se zvířata pásala u zeleného keře s červenými bobulemi, po které hned ožila a byla plná energie. Pastýř se rozhodl vyzkoušet tyto bobule a také byl hned nabuzen zcela novou energií. Tuto příhodu běžel sdělit opatovi. Ten byl příběhem velice zaujat a šel ty zázračné plody natrhat. Podával je mnichům, aby neusínali při modlitbách. Mniši z těchto bobulí začali vařit odvar. Postupem času zjistili, že káva je lepší, když se opraží a rozemele na kousky. Poslední vypráví o arabském šejkovi Ikarovi, který ve vyhnanství objevil keř, kterého květy a plody krásně voněly, kvůli jeho krásně vonícím květům a plodům. Ten mu právě pomohl při návratu do Mekky. Stal se léčitelem a odvarem z kávovníku vyléčil vládcovu dceru, která se do něj zamilovala.¹⁸

O kávě, podávané jako nápoji se dozvídáme v 15. století. V tomtéž století byla v Istanbulu založena první kavárna. První národ, který seznámil svět s kávou, byli Holanďané, kteří začali kávovníky pěstovat ve velkém a rozšiřovali své plantáže po celém světě. V 17. století bylo pití kávy velmi rozšířené. Začalo pomalu existovat čím dál více kaváren a kávových plantáží.¹⁹

¹⁶VESELÁ, Petra. *Kniha o kávě: průvodce světem kávy s recepty na její přípravu*. Praha: Smart Press, 2010. ISBN 978-80-87049-34-1.

¹⁷AUGUSTÍN, Jozef. *Povídání o kávě: kávovníkové zrno (Coffea arabica), káva a kávoviny jako významné potravinářské pochutiny*. Ilustroval Božena AUGUSTÍNOVÁ. Olomouc: Fontána, 2003. ISBN 80-7336-040-3.

¹⁸Tamtéž.

¹⁹Tamtéž.

Káva v Rusku

Káva v Rusku se proslavila díky Petru I., který měl pro tento nápoj slabost. Nechal vydat dekret o povinné dodávce kávy do Ruska. Postaral se o to, aby se káva dovážela v hojném množství. Někteří historici se však domnívají, že káva zde byla známá už dříve. O kávě se mluvilo už za vlády cara Alexeje Michajloviče, kterého údajně tento nápoj uzdravil od nemoci.²⁰

První kavárna v Rusku byla otevřena v roce 1740. Tento nápoj si velmi oblíbila i Kateřina II., která jej však pila velmi silný. Údajně pro ni služebnictvo připravovala jeden šálek z 80 gramů kávy. Nicméně, po válce roku 1812 popularita toho nápoje velmi vzrostla. Káva se začala objevovat v každé domácnosti a na ulicích bylo čím dál více kaváren.²¹

Na začátku 20. století se káva podávala se velkých salónech, převážně v hlavních městech. Byla drahým nápojem, tudíž si ji ze začátku mohla dovolit pouze bohatší vrstva. Na krátkou dobu byla i zapomenuta, a to po Říjnové revoluci. V sovětských dobách pak byla káva omezeným zbožím.²²

Dnes je káva neuvěřitelně populární. Od 90. let popularita kávy roste. Uvádí se, že v blízké budoucnosti, bude počet lidí, kteří upřednostňují pití kávy na stejné úrovni jako lidí, kteří upřednostňují pití čaje.²³

²⁰ Как варить кофе. *Как кофе появился в России*. [online]. 2012 [cit. 2016-11-06]. Dostupné z: <http://vashkofemem.ru/kak-kofe-poyavilsya-v-rossii.html>, (vlastní překlad)

²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

1.1.3 Dotazník

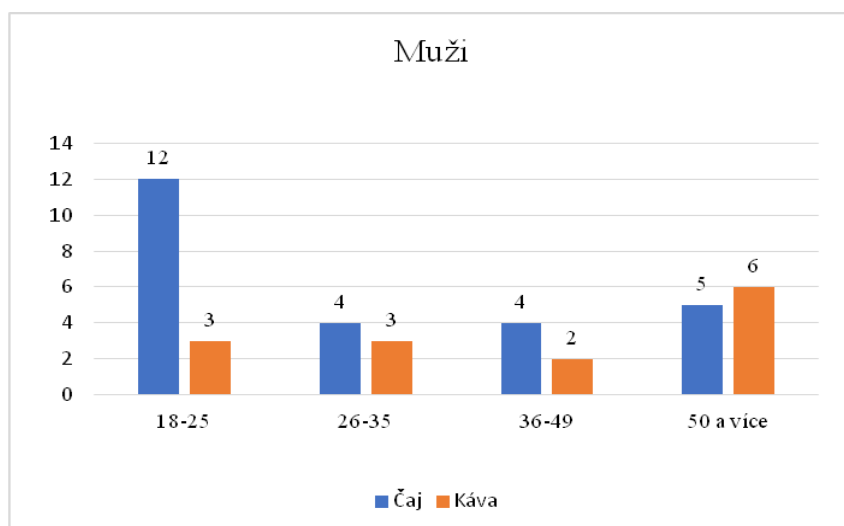
Svou práci jsem oživila dotazníkem, který se týkal pití čaje a kávy v Rusku, konkrétně ve městě Kostroma. V dotazníku jsem se zeptala 100 ruských obyvatel, jestli upřednostňují pití kávy nebo čaje. Dotazovaní byli rozděleni podle pohlaví a podle věku.

Tab. 1: Preference pití kávy a čaje u mužů

Muž	Čaj	Káva
18 – 25	12	3
26 – 35	4	3
36 – 49	4	2
50 a více	5	6
Součet	25	14

- U dotazovaných ruských mužů ve věku 18 – 25 let je oblíbenějším nápojem čaj a u mužů nad 50 a více let to byla káva. Celkově u ruských mužů vyhrál jako oblíbenější teplý nápoj čaj.

Graf 1: Preference pití kávy a čaje u mužů

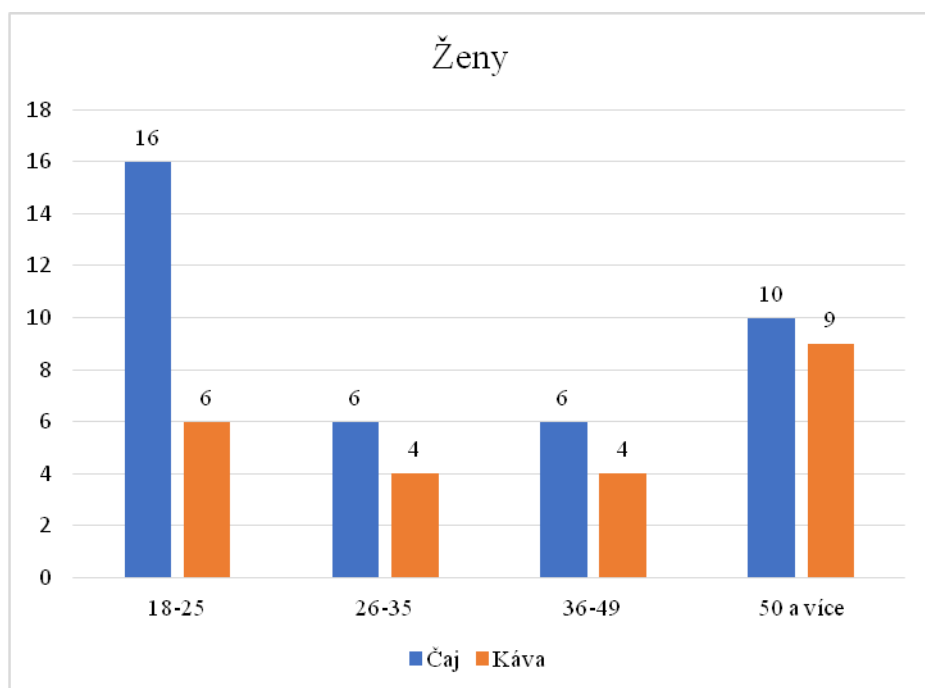

Tab. 2: Preference pití čaje a kávy u žen

Žena	Čaj	Káva
18 – 25	16	6
26 – 35	6	4
36 – 49	6	4
50 a více	10	9
Součet	38	23

- U dotazovaných ruských žen byl čaj oblíbenějším nápojem ve věku 18 – 25 let a káva ve věku 50 a více let. Celkově zde také zvítězil čaj jako oblíbenější teplý nápoj.

Graf 2: Preference pití kávy a čaje u žen

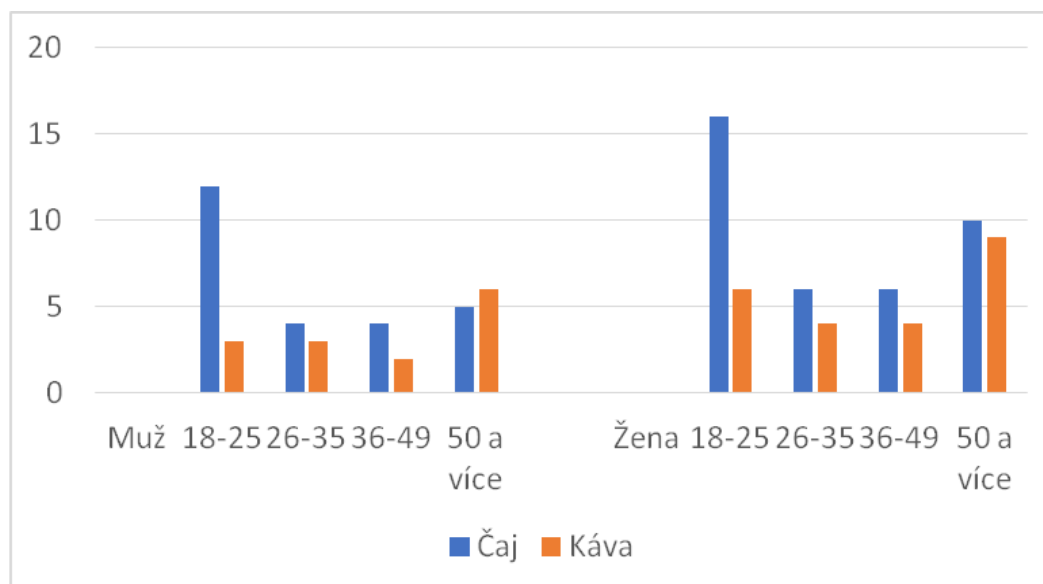

Tab. 3: Preference pití čaje a kávy u mužů a žen celkově

	Čaj	Káva
Muž		
18–25	12	3
26–35	4	3
36–49	4	2
50 a více	5	6
Žena		
18–25	16	6
26–35	6	4
36–49	6	4
50 a více	10	9
Součet	63	37

- Podle mého dotazníku u ruských obyvatel celkově zvítězil čaj. Z mých 100 dotazovaných lidí má 63 raději čaj a zbylých 37 kávu. Ukázalo se, že ženy více pijí čaj než muži. Čaj je však oblíbenějším nápojem u mladších než starších lidí.

Graf 3: Srovnání pití čaje a kávy mužů a žen

1.2 Studené nápoje

Studených nápojů existuje celá řada. Ve své bakalářské práci jsem popsala typické ruské studené nápoje, jako je kvas a mors. Přiblížila jsem jejich původ a historii v Ruské federaci.

1.2.1 Kvas

Kvas je tradiční ruský nápoj s kyselou chutí. Jeho chuť může být však i ostrá. Podle výzkumu je považován za velice zdravý a výživný nápoj. Je schopen uhasit žízeň i v malém množství. Posiluje organismus, normalizuje činnost žaludku a zvyšuje chuť k jídlu. Údajně kvas dodává i sílu.²⁴

Podle účinků na organismus je podobný kefiru. Upravuje činnosti trávicího traktu a zabraňuje růstu škodlivých bakterií v těle. Má příznivý vliv na kardiovaskulární systém a zlepšuje metabolismus. Tyto léčivé vlastnosti jsou díky přítomnosti kyseliny mléčné, vitamínům, cukrům atd. Obsahuje vitamíny B1 a E.²⁵

Jeho příprava je na základě fermentace mouky a sladu. K výrobě slouží také chléb. Přidávají se jakékoliv obilniny, jako je pšenice, oves, žito nebo ječmen. Trendem jsou ovocné kvasy, které mají příchut' například jablka, hrušky, malin, švestek a dalšího ovoce.²⁶

Zajímavostí je, že kvas byl také zaveden do jídelníčku sportovců, aby se zvýšil jejich výkon, zmírnila únava a zvýšila svalová hmotnost.²⁷

Kvas v Rusku

U východních Slovanů se kvas objevil více než před dvěma tisíci lety. První oficiální zdroje jsou datované od roku 989, kdy kníže Vladimír I., nařídil dát lidem

²⁴Завод российских национальных продуктов и напитков Росъ. *История морса*. [online]. 2009 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <http://www.ros-sp.ru/istoriya-kvasa>, (vlastní překlad)

²⁵Tamtéž.

²⁶Квас. *История кваса*. [online]. 2010 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <http://www.kvas.ru/history.htm>, (vlastní překlad)

²⁷Tamtéž.

potravin, med a kvas. Tento nápoj byl k dispozici všem. Zaháněl žízeň a odstraňoval únavu. Dnes je to v Rusku i ve světě velmi populární nápoj.²⁸

V sovětských dobách byla výroba kvasu na vrcholu. V létě se na ulici nacházelo plno sudů s tímto nápojem. V Rusku je kvas na čtvrtém místě mezi nejvíce pijícími nealkoholickými nápoji.²⁹

Kvas byl velice rozšířený v carském Rusku. V té době lékaři věděli, že je dobrý pro trávení a pro organismus. Odpovědným výrobcem kvasu byl *kvasnikov*, což je člověk, který má na starost i jeho příchut'. V Rusku to bylo velmi časté povolání.³⁰

Kvas se po celém Rusku vařil v kláštorech, nemocnicích, kasárnách a klinikách. Metody přípravy kvasu byly známé v každé domácnosti. Staletí zkušeností ukázaly, že tento nápoj přispívá k zachování zdraví a zvyšuje efektivitu. Velmi dobře zažene žízeň a příjemně osvěží.³¹

Ruský kvas se považuje za jeden z nejlepších nealkoholických nápojů. Je stejně populární dnes jako kdysi. Tento nápoj byli schopni připravit už staří Egypťané, lidé v Babylonu a Mezopotámii. Na jeho léčivé vlastnosti poukázal v dávných dobách Hippokrates. Dobrodruh Casanova prohlásil o kvasu toto: *«У них (русских) есть восхитительный напиток, название которого я позабыл. Но он намного превосходит константинопольский шербет. Слугам, несмотря на всю их многочисленность, отнюдь не дают пить воду, но этот легкий, приятный на вкус и питательный напиток, который к тому же весьма дешев, так как за один рубль его дают большую бочку»*.³²

V roce 1975, kdy se konala mezinárodní soutěž v Jugoslávii, ruský kvas získal 18 bodů a celosvětově známý nápoj Coca-Cola dostal necelých 10 bodů.³³

Příprava kvasu je podle starých receptů velmi složitá. Je to pracný a časově náročný postup. V dnešní době je však možné koupit koncentrát kvasu, z kterého se kvas připravuje velmi jednoduše.³⁴

²⁸ Квас. *История кваса*. [online]. 2010 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <http://www.kvas.ru/history.htm>, (vlastní překlad)

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Завод российских национальных продуктов и напитков Росъ. *История морса*. [online]. 2009 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <http://www.ros-sp.ru/istoriya-kvasa>, (vlastní překlad)

³¹ Tamtéž.

³² Сообщество ИнфоНарод.ПФ. *Им квас как воздух был потреблен*. [online]. 2015 [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://infonarod.ru/info/im-kvas-kak-vozduh-byl-potreben>

³³ Квас. *История кваса*. [online]. 2010 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <http://www.kvas.ru/history.htm>, (vlastní překlad)

O kvasu existují různá rčení. Tady je pár z nich:

"Квас, как хлеб, никогда не надоедает"

"Русский квас много народу спас"

"И худой квас лучше хорошей воды"

"Щи с мясом, а нет-так хлеб с квасом"

"Кабы хлеб да квас, так и все у нас"³⁵

V literatuře je dochováno, že v první polovině 19. století byl kvas známý u Slovanů ještě dříve, než vznikla Kyjevská Rus.³⁶

Roku 1898 lékař L. Simone vypracoval jak je v Rusku rozšířené vaření kvasu a prohlásil:«...Варение кваса распространено у нас так же, как и хлебопеченье: его варят в мужицких, мещанских, купеческих и барских хозяйствах, в монастырях и солдатских казармах, госпиталях и больницах; в городах существуют квасоварни и квасовары, приготавливающие квас для продажи. Врачи наши считают квас гигиеничным и полезным напитком не только для здоровых, но и для больных. В последнее время врачи начинают обращать внимание на русский квас и рекомендовать его Западной Европе».³⁷

Kvas je pro Rusy každodenním nápojem, ale byl vždy spojen i s různými pověrami. Objevil se v mnoha obřadech, a dokonce i v magických rituálech.³⁸

1.2.2 Mors

Mors je nealkoholické pití, které je velmi známé v Rusku. Je to osvěžující nápoj, který se skládá z vody, ovoce a je doslazen medem nebo cukrem.³⁹

V Rusku je tento nápoj známý už od starověku, kdy byl podáván na rodinných sešlostech a při různých příležitostech. Během století prošel mnoha změnami. Je

³⁴ Квас. *История кваса*. [online]. 2010 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <http://www.kvas.ru/history.htm>, (vlastní překlad)

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ Русская баня. *Квас*. [online]. © 2001-2017 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://new.rusbani.ru/content/view/1022/848/>, (vlastní překlad)

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Завод российских национальных продуктов и напитков Росъ. *История морса*. [online]. 2009 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://www.ros-sp.ru/istoriya-morsa>, (vlastní překlad)

považován za jeden z nejstarších národních nápojů. V historii není však přesně dochován jeho původ. Odhaduje se, že je okolo 2 – 2,5 milionů let zpět. Slovo „mors“ je odvozeno od slova „mursa“ což v překladu znamená „medovina, voda s medem“.⁴⁰

Časté ingredience při přípravě toho nápoje jsou borůvky, ostružiny, brusinky, rybíz, angrešt, jablka, hrušky a spousta dalšího ovoce. Používá se do nich také zelenina jako řepa nebo rebarbora. Tento nápoj je stále zdokonalován, vymýšlí se plno nových chutí a mixů.⁴¹

V dnešní době si lidé dělají tento nápoj také doma. Ingredience jsou volně dostupné v obchodech a receptů je také spousta. Barva morsu závisí na barvě bobulí, které jsou do nápoje přidány.⁴²

Obsahuje velké množství vitamínů C, B1, B2, PP a provitamin A. Kromě toho, je bohatý na stopové prvky, jako je draslík, vápník, hořčík, fosfor a železo.⁴³

V Rusku byl tento nápoj velmi populární v 15 – 17. století. Vyráběl se na bázi medu. Med byl získán přirozeným kvašením. Postupem času se však začaly vyrábět ovocné šťávy.⁴⁴

Druhy morsů a jejich účinky

Tohoto nápoje existuje spousta druhů. Ovocné nápoje všeobecně zlepšují trávení, pomáhají k hubnutí. Vybrala jsem pár z nich, osobně jsem je všechny vyzkoušela a zjistila, jaké mají účinky na organismus člověka. Prospěšné vlastnosti těchto nápojů jsou určeny podle přírodních surovin (ovoce, zelenina), které jsou zahrnuty v jejich složení.⁴⁵

Mors se může chlubit mnoha pozitivními účinky na organismus. Pomáhá při nachlazení, od chřipky, proti infekci hrdla. Pomáhá zlepšit metabolismus a zažívání. Zlepšuje chuť k jídlu, pomáhá při dietách. Pomáhá také lidem s vysokým tlakem. Je bohatý na železo a vitamín C, díky tomu zvyšuje vitalitu člověka, což snižuje jeho tlak na

⁴⁰ Информационный портал о соках. *Самый русский напиток-брусничный морс*. [online]. © 2017 [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: http://vseosoke.ru/articles/travel/samyi_russkiy_napitok/, (vlastní překlad)

⁴¹ Tamtéž.

⁴² Tamtéž.

⁴³ Завод российских национальных продуктов и напитков Росъ. *История морса*. [online]. 2009 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://www.ros-sp.ru/istoriya-morsa>, (vlastní překlad)

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Tamtéž.

normální úroveň a má také regenerační účinky. Mors je vhodný pro dětskou výživu. Posílení imunitního systému u starších dětí. Obsahuje také pektin, který je nezbytný pro lidský organismus, aby správně fungovalo střevo, rychlejší vylučování toxinů a bojových patogenních bakterií.⁴⁶

- Brusinkový mors, který je asi ze všech nejznámější, snižuje hladinu cukru v krvi, pomáhá při nachlazení a dodává chuť k jídlu.
- Klikvový mors je dobrý ke zlepšení tělesné formy, má posilující účinky a doporučuje se jako prevence proti onemocnění močových cest.
- Ostružinový mors je známý díky tomu, že má posilující vlastnosti, normalizuje trávicí trakt a nervový systém.
- Mors z rybízu má protizánětlivé vlastnosti a má příznivý vliv na orgány zraku. Užívá se také u dětí s poruchami žaludku.
- Třešňový je pro jeho účinky dobrý proti střevní chřipce a snižuje hladinu cholesterolu v krvi.⁴⁷

⁴⁶ Завод российских национальных продуктов и напитков Росъ. *История морса*. [online]. 2009 [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://www.ros-sp.ru/istoriya-morsa>, (vlastní překlad)

⁴⁷ Tamtéž.

1.2.3 Dotazník

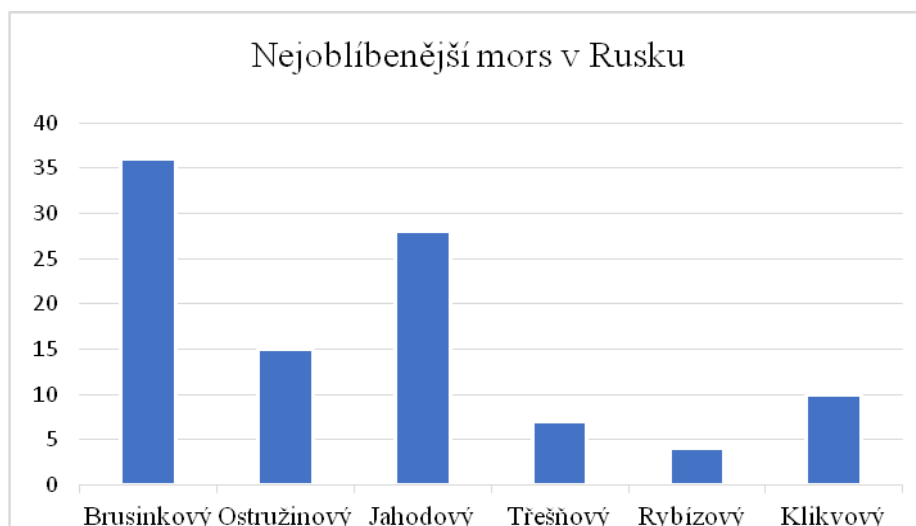
V mém dalším dotazníku jsem zjišťovala, jaký mors je u lidí v Rusku nejoblíbenější. Ptala jsem se znovu 100 ruských občanů.

Tab. 4: Preference druhů morse v Rusku

Druh	Počet odpovědí
Brusinkový	36
Ostružinový	15
Jahodový	28
Třešňový	7
Rybízový	4
Klikvový	10

- Nejoblíbenějším morsem v mém dotazníku byl brusinkový a těsně za ním jahodový. Málo oblíbeným je rybízový mors.

Graf 4: Preference druhů morse v Rusku

2 Názvy nealkoholických nápojů jako kategorie onomastiky

Názvy nealkoholických nápojů patří k vlastním jménům. Vlastní jména neboli propria jsou jazykové prostředky, které slouží k pojmenování objektů jako jednotliviny. Obvykle jsou vyjádřena podstatným jménem nebo přívlastkem. S vlastními jmény se člověk setkává denně.⁴⁸

Vlastní jména jsou také chápána jako doplňková část slovní zásoby, jejíž funkcí je pouze rolišovat a označovat konkrétní jednotliviny, a to jako jedinečné objekty.

Podle charakteru označovaných objektů dělíme vlastní jména na:

- a)antroponyma – jména lidí, křestní jména a příjmení
- b)toponyma – jména zeměpisná, světadíly, hory, lesy
- c)chrématonyma – jména lidských výrobků a institucí⁴⁹

Opakem vlastních jmen jsou jména obecná neboli apelativy. Jsou to jména, která se nevztahují ke konkrétnímu či jedinečnému objektu, ale mohou se kvůli zobecnělému a zobecňujícímu významu označovat v aktuálních souvislostech jako abstraktní generický pojem. Mohou se také vztahovat ke konkrétní jednotlivině nebo k určité skupině jednotlivin. Apelativy mají sice základ ve vlastních jménech, ale jsou pouze shodná nebo odvozená od vlastních jmen.

- a)shodná – jidáš
- b)podobná – robinsonáda, švejkovat⁵⁰

Vlastní jména z pohledu A. V. Superanské

V. Superanská dělí vlastní jména na dvě skupiny. První skupinou jsou vlastní jména životná a druhou skupinou jsou vlastní jména neživých předmětů.

Vlastní jména životná:

- a)antroponyma (jména osobní)

⁴⁸KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-481-2.

⁴⁹ NEKULA, Marek, Zdenka RUSÍNOVÁ a Petr KARLÍK. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-134-4. str. 78

⁵⁰ Tamtéž.

Tyto jména se dělí ještě na individuální a hromadná. Mezi individuální patří např. – Barbora, Eva, Jana a mezi hromadná např.–Novákovi, Jurečkovi, Přemyslovci čili jména rodová, rodinná či národní.

- b)zoonyma (jména zvířat)
- c)mythonyma (názvy rostlin, živočichů, lidí, národů atd.)

Vlastní jména neživých předmětů:

- a)toponyma (názvy geografických území a oblastí)
- b)astronyma a kosmonyma (názvy planet, souhvězdí a hvězd)
- c)fytonyma (názvy rostlin)
- d)chrématonyma (názvy věcí, které jsou vytvořené člověkem)
- e)názvy dopravních prostředků
- f)speciální názvy ⁵¹

V. Superanská rozděluje vlastní jména ještě na názvy komplexních objektů, mezi které řadí:

- a)názvy firem, institucí, spolků a sdružení
- b)názvy časopisů a novin
- c)chrononyma (názvy svátků)
- d)názvy výročí a oslav
- e)názvy akcí, programů a válek
- f)názvy literárních a uměleckých děl
- g)názvy živelných katastrof
- h)faleronyma (názvy řádů a medailí)⁵²

Vlastní jména zkoumá lingvistická disciplína *onomastika*, známa také pod druhým názvem *onomatologie*. Je to jazyková disciplína, která se zabývá vznikem,

⁵¹ СУПЕРАНСКАЯ, А. В.: Общая теория имени собственного, Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009, s. 186-193

⁵² СУПЕРАНСКАЯ, А. В.: Общая теория имени собственного, Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009, s. 194 - 203

tvořením, povahou, rozšířením a zánikem vlastních jmen – proprií a onym. Nejvíce se rozšířila v 2. polovině 20. století, ale byla známá již dříve.⁵³

Tato disciplína se dělí do tří základních skupin. První skupinou je antroponomastika (nauka o vlastních jménech lidských), dále chrématomastika (nauka o pojmenování věcí) a poslední je toponomastika (nauka o zeměpisných vlastních jménech), která se ještě dále dělí na hydronyma (jména vodstev), oronyma (členitost zemského povrchu) a chrématonomastika (lidské výtvoř).⁵⁴

A. V. Superanskaja vysvětluje pojem onomastika dvěma významy. Za první onomastiku označuje jako vědu o vlastních jménech celkově a za druhé, samotná vlastní jména můžeme označovat také pod termínem onyma.⁵⁵

Ve své knize popisuje onomastiku jako aplikovanou vědu. Zmiňuje v ní, že je důležité, aby se objevovaly známé i méně známé oblasti onomastické disciplíny, které by otevřely další výzkumy. Onomastiku jako pomocnou vědu využívá spousta vědních disciplín jako geografie, etnografie, historie atd. Tato nauka je podle ní nedílnou součástí lingvistiky.⁵⁶

Podle A.V. Superanské existuje málo studií o onomastické disciplíně a je třeba vytvářet nové. Onomastiku pokládá za část jazykovědy, kterou rozděluje na aplikovanou a přesnou. Vlastní jména lze podle A.V. Superanské rozdělit na:

- a) jména/názvy skutečných předmětů,
- b) jména/názvy fiktivních předmětů,
- c) jména/názvy hypotetických předmětů.⁵⁷

Vlastní jména z pohledu R. Šrámka

Ve svém díle R. Šrámek zmiňuje další kritéria třídění vlastních jmen. Toto rozdělení je zaměřeno pouze na jednu stránku proprií, tudíž nemohou spadat do základního členění vlastních jmen a onomastiky. Do tohoto dělení patří:

⁵³KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2016. ISBN 8074224821.

⁵⁴Tamtéž.

⁵⁵СУПЕРАНСКАЯ, А. В.: *Общая теория имени собственного*, Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009, s. 98-100

⁵⁶СУПЕРАНСКАЯ, А. В.: *Общая теория имени собственного*, Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009, s. 148

⁵⁷Tamtéž.

a) vlastní jména přímá a nepřímá

První dělení patří mezi nejrozšířenější a nejvíce používané. Zde se určuje, zda bylo vlastní jméno pojmenováno přímo či nepřímo. Klade se zde velký důraz na způsob zakomponování vztahu mezi motivem pojmenovacím a objektem daným do „významu“ jména, který je zde chápán apelativně.

Např.: *louka s vlastností nivy = niva, kdy jde o přímé pojmenování, protože toponymum niva je podle této koncepce „přímé“, protože se mezi sémovou strukturou apelativa niva, pojem „niva“ a objektem „niva“ vidí shoda. Čili, objekt je nazván podle toho a tím, čím svou věcnou stránkou je.*

Nepřímá jména typu U lesa, Za vodou neobsahují explicitní pojmenování daného onymického objektu, např. pole = „za vodou“, louka = „u lesa“, avšak prostřednictvím kategorie pojmenovacího motivu odrážejí jednu jeho vlastnost, např. lokalizující (Za vodou), jakostní („suchost“ v PJ Suchá, tj. louka), posesivitu (Novákové, Dočkalovo, Bartoška) atd.

b) vlastní jména předložková a nepředložková

Druhé dělení se zaměřuje na předložková toponyma, která jsou důležitá v přítomnosti i nepřítomnosti onymického subjektu. Důležitá je také struktura toponyma. Propriální pojmenovací motiv je zde vyjádřen předložkou, která je nositelem určující informace o daném vlastním jméně. Do té skupiny patří jména, která v propriální sféře jazyka mají schopnost lokalizace neboli umístění (pomístní jména luk, polí a lesů), najdeme zde také typy oikonym (názvy měst, obcí, vesnic a sídlišť) a v poslední řadě se zde mohou zřídka objevit antroponyma (příjmení, vlastní jména člověka).

c) vlastní jména primární a sekundární

Předposlední dělení se zaměřuje na dělení proprií na primární a sekundární. Primární, je vlastní jméno, které je pokládáno za původní a nejstarší. Na druhou stranu sekundární je odvozeno od primárního vlastního jména, které se používají dodnes.

•primární – Dub

- sekundární – Doubí

d)vlastní jména topografická a kulturní

Poslední skupina se zabývá topografickými a kulturními proprii. Toto ztvárnění podává důležité informace o areálech etonymů (podoba slova nebo prvotní význam), ale nezahrnuje typické propriální jevy neboli kategorie.

- topografická – Brodek, Niva, Záříčí = brod, niva, řeka
- kulturní – Osek, Klášterec, Újezd = osek, klášter, újezd⁵⁸

Ve své knize *Úvod do obecné onomastiky* R. Šrámek rozděluje vlastní jména do tří základních skupin:

- 1) Geonomická skupina (geonyma) – do této skupiny řadíme toponyma, což jsou názvy objektů na povrchu země, patří k nim i geografické útvary a kosmonyma, kterými se nazývají nebeská tělesa a útvary ve vesmíru.⁵⁹

Toponyma

To jsou vlastní jména zeměpisná, kde řadíme onyma objektů nad zemí i pod ní. Jména přírodního nebo umělého charakteru, umístěných v krajině a zaznamenaná na mapách. Toponyma se rozdělují na:

- a) oikonyma – názvy geografických objektů, sloužící k bydlení, které jsou spjata s zemským povrchem. Zahrnují se sem: vlastní jména sídlišť, vsí, vesniček, domů, zámků, hradů, měst a jejich částí.
- b) anoikonyma – názvy geografických neobydlených objektů, které jsou opět spjata s zemským povrchem.
 - hydronyma – vlastní jména vodní zdrojů, ploch a toků (jezera, rybníky, potoky)

⁵⁸ ŠRÁMEK, Rudolf. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2027-X., s. 16-19

⁵⁹ ŠRÁMEK, Rudolf. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: MU Brno - Kraví hora, c1999. ISBN 80-210-2027-X., s.16

- oronyma – vlastní jména vertikálního členění zemského povrchu, terénní nerovnosti (hory, kopce, skály)
- agronyma – vlastní jména ekonomicky využívaných ploch (pole, louky, lesy)
- hodonyma – vlastní jména pojmenovávající komunikační spoje (stezky, silnice, železnice)
- choronyma – vlastní jména pro úseků zemského povrchu. Vzniklé přirozeně (světadíly, regiony, pouště) a vzniklé lidskou činností (státy, země) ⁶⁰

Kosmonyma

Jde o vlastní jména objektů mimo planetu Zemi, která se rozdělují na vlastní jména galaxií, hvězd, planet a útvarů na nich. Řadíme sem také nebeská a umělá kosmická tělesa.

- Jupiter, Polárka, Mléčná dráha, Malý vůz⁶¹

2) Bionymická skupina (bionyma) – tato skupina zahrnuje antroponyma (vlastní jména osob), pseudoantroponyma (vlastní jména neživých bytostí), zoonyma (názvy zvířat) a fytonyma (názvy rostlin). ⁶²

Antroponyma

Jedná se o vlastní jména skupiny lidí nebo člověka. Dva základní členy české antroponymické soustavy tvoří rodné jméno a příjmení. Rodné jméno se volí u každého jedince po narození, je nedědičné. Příjmení je zděděné jméno rodiny. ⁶³

Antroponyma se dají rozdělit do tří základních skupin: nepravá antroponyma, skupinová antroponyma a vlastní jména osob.

⁶⁰ŠMILAUER, Vladimír. *Osídlení Čech ve světle místních jmen*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960., s. 391

⁶¹ŠRÁMEK, Rudolf. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: MU Brno - Kraví hora, c1999. ISBN 80-210-2027-X., s.164

⁶²ŠRÁMEK, Rudolf. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: MU Brno - Kraví hora, c1999. ISBN 80-210-2027-X., s.16

⁶³KNAPPOVÁ, Miloslava. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. 1. vyd. Praha: Academia, 1989. ISBN 80-200-0167-0., s. 208

a)nepravá antroponyma – řadíme sem vlastní jména pohádkových a alegorických postav, jména hraček a vlastní jména mytologických postav

- theonyma – vlastní jména božstev (Zeus, Alláh)
- fytonyma – vlastní jména rostlin (dub Napoleon, Semtínská lípa)
- zoonyma – vlastní jména zvířat, která dělíme na pravá a nepravá zoonyma.
Pravá zoonyma – vlastní jména zvířat existujících (kráva Stračena, pes Žeryk), nepravá zoonyma – vlastní jména zvířat mytologických nebo z pohádek (Pegas, kůň Šemík).

b)skupinová antroponyma – řeč jde o vlastních jménech skupin lidí. Rozdělují se na:

- jména obyvatelská (Ostravák, Pražan, Moravan)
- etnonyma – vlastní jména národů a kmenů (Čech, Slovan, Rus)
- jména rodinná a rodová (Novákovi, Přemyslovci)

c)vlastní jména osob – spadají sem rodná jména, příjmení, živá jména, přezdívky apod.⁶⁴

3)Chrématonymická skupina (chrématonyma) – sem spadají názvy objektů, jevů a vztahů, vzniklé lidskou činností.⁶⁵

Chrématonyma

a)Jména výrobků

- Výrobků jednotlivých (zvon Václav)
- Výrobků vyprodukovaných v sériích (krém Nivea, cigarety Marlboro)

b)Jména organizací, zařízení a společenských institucí (Národní divadlo v Praze, Masarykova univerzita)

c)Jména společenského jevu (Velká francouzská revoluce, Den matek)

⁶⁴ŠRÁMEK, Rudolf. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: MU Brno - Kraví hora, c1999. ISBN 80-210-2027-X., s. 164–165

⁶⁵ŠRÁMEK, Rudolf. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2027-X., s. 16

d) Další druhy – jména historických dokumentů, jména ochranných známek, jména vyznamenání⁶⁶

Ve své práci popisují názvy nápojů. V souladu s klasifikacemi Superanské a Šrámka je řadím do skupiny chrématonyma – názvů věcí, které jsou vytvořeny člověkem.

⁶⁶ŠRÁMEK, Rudolf. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: MU Brno - Kraví hora, c1999. ISBN 80-210-2027-X., s.165

PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části bakalářské práce jsem se zabývala názvy ruských nealkoholických nápojů.

3 Názvy ruských nealkoholických nápojů

V této části jsem se zaměřila na rozdělení ruských nealkoholických nápojů podle jejich názvů. Rozdělila jsem je do šesti skupin. Najdeme zde názvy nápojů podle názvů zemí, měst, vesnic, obcí, osad, oblastí, území a krajů, jmen známých osobností, dívčích jmen, názvů vodstev a pramenů, pohoří a rostlin.

3.1 Názvy nápojů podle názvů zemí, krajů, obcí aj.

Русский дар (dar Ruska)

Původ názvu dar Ruska je odvozen od názvu největšího státu světa – Ruska, ve kterém žije přes 146 miliónů obyvatel. Oficiální název je Ruská federace, která se rozprostírá ve východní části Evropy i v severní části Asie. Hlavním městem je Moskva, která se pokládá za jedno z největších měst v Evropě. Hranicí s šestnácti zeměmi a se dvěma sousedí přes moře. Evropskou a asijskou část odděluje Ural, který je pokládán za geografickou hranici mezi těmito zeměmi. Rusko je federativní republikou, kde hlavou státu je prezident. Oficiálním náboženstvím je zde pravoslavné křesťanství.⁶⁷

Аляска (Aljaška)

Aljaška se považuje za největší stát Ameriky, sousedící s Ruskem a Kanadou. Počtem svých obyvatel se řadí k třetímu nejméně lidnatému státu. Není pokládána za ostrov, i když je odtržená od ostatních. Aljaška byla až do poloviny 19. století ve vlastnictví Ruska.⁶⁸

⁶⁷ Text: autor

⁶⁸ ŠIMÁNEK, Leoš. Severskou divočinou: stavba srubu u jezera Clark a plavba po řekách na Aljašku. Rtně v Podkrkonoší: Action-Press, 2014. Zážitky z cest. ISBN 978-80-904191-3-1.

Москвас (Moskvas)

Název nápoje Moskvas je odvozen od názvu hlavního města Ruska, Moskvy, kde žije okolo 12 milionů lidí a představuje zkratku výrazu Московский квас, tj. moskevský kvas. Město Moskva se nachází v centru evropské části Ruska na řece Moskvě. Poprvé se o tomto městě dozvídáme roku 1147, díky knížeti Juriji Dolgorukému. V 18. století se hlavním městem stal Petrohrad, ale po Říjnové revoluci se Moskva stala opět hlavním městem Ruské federace. V Moskvě se nachází velké množství památek jako Kreml, Chrám Vasila Blaženého, Uspenskij chrám, Tret'jakovská galerie, Puškinovo muzeum, Leninovo mauzoleum, Rudé náměstí, slavná ulice Arbat a mnoho dalších. Najdeme zde také metro, které jezdí už od roku 1935.⁶⁹

Měla jsem tu čest, toto honosné a velké město navštívit v minulém roce, kdy jsem zde strávila celkem deset dní.

Каменск – Уральский квас (Kamensk – Uralskij kvas)

Pojmenování kvasu vzniklo odvozením od města ve Sverdlovské oblasti Kamensk – Uralskij. Uvádí se, že toho město má okolo 175 tisíc obyvatel.⁷⁰

Краснодарский чай (Krasnodarský čaj)

Název Krasnodarský čaj je odvozen od města Krasnodar. Toto město se nachází na Severní Kavkazu a protéká jím řeka Kubáň. V 18. století byl Krasnodar známý pod jménem Jekatěrinodar. Toto pojmenování bylo po carevně Kateřině Veliké, avšak po Velké říjnové socialistické revoluci byl přejmenován na Krasnodar. Tento název v překladu znamená *rudý dar*.⁷¹

Омская вода (Omská voda)

Název Omská voda pochází z názvu města Omsk, ve kterém se také nachází, a proto dostala toto pojmenování. Nachází na jihu Sibíře, na soutoku řek Om a Irtyš. V tomto městě žije přes jeden milion obyvatel, což z něj dělá sedmé největší město

⁶⁹ Text: autor

⁷⁰ Официальный портал города Каменск-Уральский. *О городе*. [online]. © 2004-2017 [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: https://kamensk-uralskiy.ru/o_gorode.html, (vlastní překlad)

⁷¹ Не сидится. *Краснодар*. [online]. © 2011-2017 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z: <http://nesiditsa.ru/city/krasnodar>, (vlastní překlad)

v Rusku. Toto město protíná transsibiřská magistrála, tudíž je velmi důležitým dopravním uzlem.⁷²

Суздальские напитки (Suzdalská nápoje)

Pojmenování Suzdalské nápoje je odvozeno od názvu města Suzdal ve Vladimírské oblasti. Žije zde okolo 10 tisíc obyvatel. Najdeme zde mnoho historických památek, které jsou zapsány v seznamu světového dědictví UNESCO. Toto město je součástí turistické trasy Zlatý kruh Ruska.⁷³

Угличская вода (Ugličská voda)

Název vznikl od města Uglič, které se nachází v Jaroslavské oblasti. Je považované za jedno z nejkrásnějších starých ruských měst. Uglič byl založen na Volze. Najdeme zde mnoho chrámů a klášterů.⁷⁴

Липецкий бювет⁷⁵ (Lipecká voda)

Název Lipecká voda pochází z názvu města Lipeck, které se nachází ve středním Rusku. Bylo založeno na řece Voroněž a má přes půl milionu obyvatel.⁷⁶

Ессентуки (Voda Jessentuki)

Tato minerální voda má dlouho tradici. Název vznikl po městě Jessentuki, které se nachází na jihu Ruska ve Stavropolském kraji. Pobývá zde okolo 100 tisíc obyvatel. Jessentuki patří do skupiny rekreačních měst Kavkazskije miněralnyje vody. Jedná se o lázeňská střediska v Stavropolském kraji. Léčí se zde problémy se zažívacím traktem

⁷²Омск.рф. *Омск — город будущего!* [online]. © 2010-2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://admomsk.ru/web/guest/city>, (vlastní překlad)

⁷³Официальный сайт органов местного самоуправления города Суздаля. *Характеристика города Суздаль*. [online]. 2012 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://gorodsuzdal.ru/index.php/suzdal/o-gorode/karakteristika>, (vlastní překlad)

⁷⁴Нас Руска. *Углич*. [online]. 2011. [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/czech.ruvr.ru/2011/11/15/60437739/>

⁷⁵бювет – stavba, uvnitř které se nachází minerální pramen

⁷⁶Не сидится. *Липецк*. [online]. © 2011-2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://nesiditsa.ru/city/lipetsk>, (vlastní překlad)

a játry. Vyskytují se zde slané alkalické prameny Jessentuki – 4, Jessentuki – 17 a Jessentuki – novaja, které pomáhají při léčebných metodách.⁷⁷

3.2 Názvy nápojů podle jmen známých osobností

Питьевая вода Островская (Voda Ostrovského)

Alexandr Nikolajevič Ostrovskij byl ruský dramatik, který žil v 19. století. Ve svých dílech se zaměřoval na život v moskevské společnosti a spadá k autorům realismu. Nejznámější dílo napsal v roce 1860 a pojmenoval ho Bouře. Mezi další úspěšná díla patří Les, Talenty a ctitelé, Vlci a ovce, Vždyť jsme svoji nebo Výnosné místo.⁷⁸

Квас Добрыня Никитич (Kvas Dobryňa Nikitiče)

Dobryňa Nikitič byl ruský bohatýr, zobrazovaný jako hrdina. V legendách porazil draka svou odvahou a představoval vznešeného bojovníka. V historii se uvádí, že tato postava měla své zastoupení v podobě válečníka Dobryni, který velel armádě Svatoslava Velkého neboli Svatoslava Igoreviče.⁷⁹

Квас Степан Тимофеевич (Kvas Stěpan Timofejeviče)

Stěpan Timofejevič Razin byl vůdce kozáků a sedláků při povstání proti šlechtě v roce 1670. Byl pokládán za lidového hrdinu a povstalice, který měl velmi početnou armádu, toužící po svobodě. Dobil mnoho měst a v roce 1670 – 71 byl Stěpan poražen a popraven.⁸⁰

⁷⁷ Не сидится. *Ессентуки*. [online]. © 2011-2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://nesiditsa.ru/city/essentuki>, (vlastní překlad)

⁷⁸ Риа новости. *Биография Александра Островского*. [online]. 2013 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: https://ria.ru/history_spravki/20100527/239227649.html, (vlastní překlad)

⁷⁹ Славянская Культура. *Русский богатырь Добрыня Никитич*. [online]. 2015 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <http://slavculture.ru/geroi/1071-dobrynya-nikitich.html>, (vlastní překlad)

⁸⁰ ŠVANKMAJER, Milan. *Dějiny Ruska*. 5., rozš. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-613-2. str. 74

Шишкин лес (voda Šiškinův les)

Název této vody je spojen se jménem Ivana Ivanoviče Šiškina, ruského malíře a grafika. Průkopník etického zobrazení motivů, které byly typické pro krajinu v Rusku. Často maloval lesy, pole, doubravy. Patří mezi hlavní představitele ruské krajinářské tvorby. Namaloval obrazy jako Dubový les, Žito, Potok v březovém háji, Ráno v borovicovém lese a mnoho dalších.⁸¹

Чай Стравинский (Stravinský čaj)

Igor Fjodorovič Stravinskij byl ruský skladatel hudby. Jeho vášní byl balet. Napsal díla jako Svěcení jara, Petruška nebo Pták Ohnivák. Způsob, jakým tvořil, začal patřit k vývojovým znakům hudby ve 20. století.⁸²

Чай Петр I. (Čaj Petr I.)

Tento čaj má jméno po Petru I. Velikém, který se stal carem v pouhých 10 letech. Jeden z nejúspěšnějších ruských vladařů. Byl také císařem, který se úspěšně pokusil o mnoho reforem a chtěl, aby se Rusko přiblížilo západní civilizaci. Považován za krutého a nemilosrdného vládce. Byl zakladatelem města Petrohrad, které založil v roce 1703 na řece Něvě. Bojoval v Severních válkách.⁸³

Do této skupiny řadíme i několik vymyšlených jmen, a to:

Лимонад Буратино (Limonáda Buratino)

Název limonády je odvozen od pohádkové postavičky Buratino. U nás v České republice se tato pohádková postavička jmenuje Pinokio.⁸⁴

⁸¹ MRÁZ, Bohumír. *Encyklopedie světového malířství*. 2. přeprac. vyd. Praha: Academia, 1988. str. 565

⁸² Osobnosti.cz. *Igor Stravinskij*. [online]. © 1996-2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://zivotopis.osobnosti.cz/igor-stravinskij.php>

⁸³ ŠVANKMAJER, Milan. *Dějiny Ruska*. 5., rozš. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-613-2. str. 94

⁸⁴ Litra.RU. *Буратино*. [online]. © 2003-2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <http://www.litra.ru/characters/get/chid/00202991241516783409/>

Лимонад Чебурашка (Limonáda Čeburaška)

Pojmenování limonády pochází od jména loutky Čeburaškas velkýma ušima a černýma očima. Je to postavička z populárního animovaného ruského filmu.⁸⁵

Питьевая вода Лель (pitná voda Lel)

Podle představ polské a ruské mytologie raného novověku (16. – 19. století) se jedná o slovanské božstvo lásky a manželství. Lelův obraz je běžný v literatuře nebo umění tohoto i dalšího období. Objevil se například v díle Ruslan a Ludmila od Puškina nebo ve Sněhurce od Ostrovského.⁸⁶

3.3 Názvy nápojů podle dívčích jmen

Вода Аксинья (voda Aksinja)

Jméno Aksinja je odvozeno od řeckého jména, které znamená cizinec či host. Někdy značí také pohostinnost. Blízké mu je ruské jméno Xénie.⁸⁷

Вода Ариана (voda Ariana)

Jméno Ariana má řecký původ. Zrodilo se sloučením ari a andámo, což v překladu znamená velmi se líbící a ctihodná. Potitivními vlastnosti tohoto jména je silná povaha a pracovitost. Lidé se jménem Ariana jsou velmi temperamentní, pozorní a kreativní.⁸⁸

3.4 Názvy nápojů podle názvů vodstev a pramenů

Вода Байкал (Voda Bajkal)

Jezero Bajkal je největší a nejstarší sladkovodní jezero světa, které se nachází v Rusku a rozkládá v jeho asijské části. Leží na hranici Ruska s Mongolskem. Jezero

⁸⁵Text: autor

⁸⁶Энциклопедия мифологии. *Лель*. [online]. © 2006-2018 [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <http://godsbaу.ru/slavs/lel.html>, (vlastní překlad)

⁸⁷Как зовут.ру. *Значение имени Аксинья*. [online]. © 2010-2018. [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <https://kaczovut.ru/names/aksiniya.html>, (vlastní překlad)

⁸⁸Как зовут.ру. *Значение имени Ариана*. [online]. © 2010-2018 [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <https://kaczovut.ru/names/ariana.html>, (vlastní překlad)

Bajkal je dlouhé 640 km, široké 80 km a hluboké okolo 1640 metrů, tudíž se uvádí i jako nejhlubší jezero světa. Na Bajkale se nachází ostrov Olchon s hlavním městem Chužir, který je jeho největší ostrovem. Z této vodní plochy odtéká pouze jediná řeka Angara. O vodě v Bajkalském jezeře se uvádí, že je to ta nejčistější na světě. Spadá do seznamu světového dědictví UNESCO. Zajímavostí o tomto jezeře je, že se rok co rok zvětšuje.⁸⁹

Jezero Bajkal jsem navštívila na přelomu listopadu/prosince minulého roku. Byla to velmi krásná podívaná. Navštívila jsem ostrov Olchon, Listvjanku, mys Choboj, mys Burchan se skálou Šamanka a mnoho dalších míst v okolí tohoto jezera.

Волжанка (Volžanka)

Toto pojmenování je spojeno s názvem obyvatelky obcí na březích řeky Volhy. Je to největší řeka na světě, která je dlouhá 3500 km. Je také považována za nejdelsí a nejvodnatější řeku Evropy. Pramení ve Valdajské vrchovině mezi Moskvou a Petrohradem. Dva její největší přítoky jsou z řek Oka a Kama. Voda Volžanka pochází z léčebného pramene z města Undory, oblasti Ulyanovského regionu.⁹⁰

Амурская вода (Amurská voda)

Název je odvozen od názvu řeky Amur, protože se těží a je balena v regionu Amur. Tvoří hranici mezi Ruskem a ČLR (Čínská lidová republika), která je dlouhá okolo 3000 km. Povodí této řeky se rozkládá ve třech zemích: v Rusku, Mongolsku a ČLR. Amur je devátou nejdelsí řekou světa.⁹¹

Калинов родник (Kalinův pramen)

Tato voda je získávána ze zdroje, který se nachází v jedinečné ekologicky čisté oblasti Dmitrovského okresu v Moskvě. Jde se o artesiánskou přírodní vodu z hloubky

⁸⁹ŠIMÁNEK, Leoš. *Rusko – země plná překvapení: půl roku na dobrodružné cestě od Karpat až k Bajkalu, hledání přirozeného způsobu života a nedotčené přírody*. Pardubice: Action-Press, 2001. Cesty za dobrodružstvím (Action-Press). ISBN 80-238-7444-6. str 106

⁹⁰ŠIMÁNEK, Leoš. *Rusko – země plná překvapení: půl roku na dobrodružné cestě od Karpat až k Bajkalu, hledání přirozeného způsobu života a nedotčené přírody*. Pardubice: Action-Press, 2001. Cesty za dobrodružstvím (Action-Press). ISBN 80-238-7444-6. str 54

⁹¹Великая Россия. *Река Амур*. [online]. 2004 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: http://www.all-about-russia.ru/nature/river/amur_river.html, (vlastní překlad)

155 metrů. Jedná se o skutečnou chuť čisté vody z artézské studny s přírodním minerálním složením.⁹²

Тальская вода (Talská voda)

Léčebná pitná voda, která je extrahována ze silikonového minerálního pramene, který se nachází v Resorti Talaja na vzdáleném severu. Tyto vody se nacházejí v hlubinách země, v blízkosti oblasti magmatické aktivity, proto při opuštění mají teplotu nad 90 ° C.⁹³

Раифский источник (Rajfský pramen)

Ekologicky čistá artézská pitná voda se získává ze 100 metrů dlouhé studny v oblasti přilehlé k rezervaci Volga – Kamsky. Název pochází z místa, kde se těží voda. Teritoriálně je blízko ke klášteru Raifsky Bogoroditsky.⁹⁴

Četné názvy pojmenovávají vodu podle místa a čistoty pramene, barvy vody a dalších vlastností vody: **Капель (Kapka)**, **Серебряная роса (Stříbrná rosa)**, **3 ключа (Tři klíče)**, **Ясные ключи (Zářivé klíče)**, **Кристалльная долина (Krystalová dolina)**, **Серебряная вода (Stříbrná voda)**, **Серебряный ключ (Stříbrný klíč)**, **Глубинная (Hlubinná pitná voda)**, **Горный хрусталь (horský křišťál)**, **Чистый глоток (Čistý doušek)**, také na krásnou barvu nápoje: **Золотая чаша (Zlatá číše)**.

Další skupina názvů poukazuje na výbornou chuť a příznivý vliv na zdraví člověka: **Бодрость (Vujnost)**, **Небесный аромат (Nebeské aroma)**, **Тонус Кислород (Tonus Kislород)**, **Благая весть (bohulibá zpráva)**, **Живодар (živý dar)**. K této skupině řadíme i název **Школьник (školák)** – poukazuje na nezávadnost vody pro mladší děti.

⁹² Fonteagua. *Сила природз в каждой капле*. [online]. 2016 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: http://fonteagua.ru/brands/kalinov_rodnik/

⁹³Вода. *Тальская вода*. [online]. 2010 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: http://voda.vsesekreti.net/m_talskaya-voda.htm

⁹⁴Раифский источник. *Производство воды*. [online]. © 2018 [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <https://raifavoda.ru>

3.5 Názvy nápojů podle názvů pohoří

Казбек аква (Voda Kazbek)

Název pochází z názvu vyhaslé sopky Kazbek, která se nachází v pohoří Kavkazu. Nápoj se jmenuje po vodě, stékající z ledovců Kazbeku. Jde o jednu z nejkrásnějších pětitisícovek a o sedmou nejvyšší horu Kavkazu. Známa je také pod názvy Mikinvari (Ledová hora) nebo Mkinvartsveri (Hora s ledovou hlavou).⁹⁵

Вода Эльбрусская Целебная (Voda Elbrus)

Voda Elbrus je odvozena od názvu pohoří sopečného původu, dnes je již neaktivní a jedná se o nejvyšší horu Kavkazu a Ruska. Elbrus má dva vrcholy – západní, měřící okolo 5640 metrů a východní kolem 5620 metrů. Polemizuje se o tom, že Elbrus patří do Evropy, což by z něj dělalo její nejvyšší horu.⁹⁶

Домбайский чай (Dombajský čaj)

Čaj má pojmenování po hoře Dombaj, protože byliny, z kterých se vyrábí, pochází z kavkazských hor v blízkosti Dombaje. Toto pohoří se rozprostírá na severu hlavního kavkazského hřebene. Jeho nejvyšším vrcholem je Dombaj – Ulgen, který je pokládán za jedinou čtyřtisícovku.⁹⁷

Алтай аква (Voda Altaj)

Altaj znamená v překladu z mongolštiny zlaté hory. Je řazen k nejmalebnějším světovým pohořím. Rozkládá se po obou stranách rusko–mongolské hranice. Je považován za nejvyšší pohoří Sibíře, jejíž nejvyšším vrcholem je hora Bělucha s 4506 metry. V úpatí pramení řeka Katuň, pokládána za jednu z nejdravějších na Sibiři. Altaj se člení na Ruský, Mongolský a Gobijský.⁹⁸

⁹⁵ Планета земля. *Казбек (гора)*. [online]. © 2010-2017 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://geosfera.org/evropa/998-kazbek-gora-kavkaza.html>, (vlastní překlad)

⁹⁶ Планета земля. *Эльбрус*. [online]. © 2010-2017 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://geosfera.org/evropa/russia/611-vulkan-elbrus-spyaschiy-vulkan-na-kavkaze.html>, (vlastní překlad)

⁹⁷ Интернет-проект "Азбука-туриста. рф." *Где находится Домбай?* [online]. 2014 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://азбука-туриста.рф/места-туризма-i-отдыха-na-prirode/gde-naxoditsya-dombaj.html>

⁹⁸ ŠIMÁNEK, Leoš. *Rusko – země plná překvapení: půl roku na dobrodružné cestě od Karpat až k Bajkalu, hledání přirozeného způsobu života a nedotčené přírody*. Pardubice: Action-Press, 2001. Cesty za dobrodružstvím (Action-Press). ISBN 80-238-7444-6. str. 96

Уральская столовая вода (Uralská stolní voda)

Pojmenováno podle pohoří Uralu, kde tato přírodní voda pramení. Ural odděluje od sebe evropské a asijské Rusko, a tudíž je pokládán za hranici mezi Evropou a Asií. Je dlouhá okolo 2500 km. Toto pohoří je rozděleno na 5 samostatných celků: Jižní, Střední, Severní, Subpolární a Polární Ural. Nejvyšší bod Uralu je hora Narodnaja.⁹⁹

Саяны (Sajany)

Název byl odvozen od pohoří Sajany, které se dělí na dvě části: západní, která má nejvyšší vrchol Kyzyl Tajga s výškou okolo 3120 metrů a východní, která má nejvyšší vrchol Munku Sardyk s výškou okolo 3500 metrů. V oblasti tohoto pohoří se nachází povodí řeky Jenisej.¹⁰⁰

Архыз (Voda Archyz)

Pojmenování je podle horského regionu Archyz. Voda pochází z oblasti severního Kavkazu a je přírodním zdrojem. Archyz se nachází v nadmořské výšce 1450 metrů. Na vrcholu je postavena speciální astrofyzikální observatoř Ruské akademie věd.

101

3.6 Názvy podle názvů rostlin a lesů

Rusko má největší lesní rezervy na světě, pokrývají více než 800 000 hektarů. Hlavní část lesů se rozprostírá na Sibiři a na Dálném východě. Nejčastějšími lesy v Rusku jsou jehličnaté, jako modřín, borovice a smrk. Rusko zaujímá asi 20 % světových zásob dřeva, tudíž se nachází na prvním místě v oblasti lesů.¹⁰²

⁹⁹Красоты России. *Уральские горы, Урал*. [online]. 2016 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://krasotyrossii.ru/уральские-горы/>

¹⁰⁰Планета земля. *Саяны*. [online]. © 2010-2017 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://geosfera.org/aziya/russia-aziya/1150-sayany-gory-sibiri.html>, (vlastní překlad)

¹⁰¹Планета земля. *Архыз*. [online]. © 2010-2017 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://geosfera.org/evropa/russia/2464-arhыз.html>

¹⁰²Леса России. *Леса России*. [online]. 2011 [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://lesa-rossii.ru>, (vlastní překlad)

Колокольчик (Zvonek) a Минеральная вода Эдельвейс (minerální voda Plesnivec)

Tyto vody poukazují na květiny, které rostou v čistých přírodních oblastech. Эдельвейс také často v horách.¹⁰³

Сибирский бор (Sibiřský borový les) a Сказочный лес (Pohádkový les)

Navozují představu o ruských hvozdech, kde tečou průzračné potůčky.¹⁰⁴

Кипрей вода (voda Vrbovka)

V lidovém názvosloví se jmenuje Иван –чай, je to také rostlina, která si vybírá čistou vodu.¹⁰⁵

¹⁰³Text: autor

¹⁰⁴Tamtéž.

¹⁰⁵Tamtéž.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala názvy nealkoholických nápojů v Rusku. Názvy jsem se snažila rozdělit podle toho, odkud pochází jejich pojmenování.

Práce je rozdělena na dvě kapitoly. První kapitola, teoretická, má dvě části. První část je věnovaná popisu teplých a studených nápojů rozšířených v Rusku. Druhá část se zabývá teorií vlastních jmen neboli onomastikou.

Druhá kapitola, praktická, byla zaměřena na klasifikaci názvů nápojů.

Teoretická kapitola se v první části orientovala na teplé nápoje v Rusku, jimiž jsou čaj a káva. O těchto nápojích jsem se snažila zjistit jejich historii, původ a postavení v Rusku. Tato část je zakončena dotazníkem, který poukazuje na to, zda se v Rusku pije více čaj nebo káva. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že čaj je oblíbenějším nápojem v Rusku než káva, hlavně u žen. U studených jsem se zaměřila na kvas a mors. U těchto nápojů je opět uvedena jejich historie, původ a postavení v Rusku. Část je také zakončena dotazníkem, který je zaměřen na nejoblíbenější druhy morse.

Druhá část popisuje Onomastiku, což je věda, která se zabývá vlastními jmény. Dělí se do třech skupin – Antroponomastika, Chrématomastika a Toponomastika. Onomastiku jsem zhodnotila z pohledu ruské lingvistky A. V. Superanské z díla *Общая теория имени собственного* a českého jazykovědce a představitele onomastiky R. Šrámka z díla *Úvod do obecné onomastiky*. A. V. Superanská klasifikuje onomastiku podle jmen reálných předmětů, fiktivních a hypotetických. Z druhé strany R. Šrámek rozděluje do tří základních skupin na geonoma, kde spadají toponyma a kosmonyma. Další skupinou jsou bionyma, které zahrnují antroponyma, pseudoantroponyma, zoonyma a fytonyma. Poslední skupinou jsou chrématonyma. Další jsou vlastní jména, latinsky *propria* jsem opět zhodnotila podle A.V. Superanské a R. Šrámka. Vlastní jména A.V Superanská dělí do dvou skupin na životná a neživotná. Do životných vlastních jmen zařadila antroponyma, zoonyma a mythonyma. Mezi vlastní jména neživých předmětů spadají toponyma, anstronyma a kosmonyma, fytonyma, chrématonyma, názvy dopravních prostředků a názvy speciální. Rozděluje ještě také vlastní jména na názvy komplexních objektů, mezi které patří názvy firem a institucí, časopisů a novin, výročí a oslav, akcí a programů, literárních a uměleckých děl, živelných katastrof, svátků nebo

řádů a medailí. Poslední dělení vlastních jmen je tedy podle R. Šrámka, který uvedl tři skupiny těchto jmen, jsou to vlastní jména přímá a nepřímá, předložková a nepředložková, primární a sekundární.

V praktické kapitole jsem se věnovala rozdělení názvů ruských nealkoholických nápojů. Názvy jsem rozdělila podle zemí, měst, vesnic, obcí, osad, území, oblastí a krajů v Rusku, známých osobností, dívčích jmen, názvů vodstev a pramenů, pohoří, rostlin, a na názvy nejasné. V názvech zemí jsem uvedla Русский дар, Аляска, Родники России. V pojmenování podle měst, vesnic, obcí, osad, oblastí, území a krajů jsem uvedla Москвас, Каменск-Уралский квас, Краснодарский чай, Омская вода, Суздальские напитки, Угличская вода, Липецкий бювет, Ессентуки a další, které se nacházejí v příloze. Do názvů po známých osobnostech jsem zařadila Питьевая вода Островская, Квас Добрыня Никитич, Квас Степан Тимофеевич, Шишкин лес, Чай Петр I. a Стрависнский чай. Do této skupiny jsem zařadila několik vymyšlených jmen jako Лимонад Буратино, Лимонад Чебурашка a Лель. Do názvů nápojů podle dívčích jmen jsem uvedla Вода Акцинья, Олана, Ариана. Názvy podle vodstev obsahují Вода Байкал, Волжанка, Амурская вода. Vodstva jsem obohatila názvy podle pramenů jako Калинов родник, Тальская вода, Раифский источник, zbývající jsou uvedeny v příloze. K názvům podle pohoří patří Казбек аква, Вода Ельбрусская Целебная, Домбайский чай, Алтай аква, Уральская столовая вода, Саяны, Архыз. Předposlední skupinou jsou názvy podle názvů rostlin a lesů, kde jsem zařadila názvy Колокольчик, Минеральная вода Эдельвейс, Сибирский бор, Сказочный лес i Кипрей вода.

Má bakalářská práce je zakončena sedmistránkovým resumé v ruském jazyce, seznamem zdrojů, přílohami a anotací, která je v českém i anglickém jazyce.

РЕЗЮМЕ

Моя бакалаврская работа состоит из двух частей – практической и теоретической. В теоретической части я занималась анализом некоторых видов горячих напитков, конкретнее – чая и кофе. Первая глава посвящена чаю. Чай является самым популярным напитком в мире. Это не только источник жидкости, но и стимулятор. Он обладает детоксикационным эффектом. Чай содержит множество соединений, таких как кофеин и обладающие положительными свойствами антиоксиданты. Чай оказывает благоприятное воздействие на организм. К крупнейшим чайевым странам относятся Китай, Индия, Япония, Вьетнам и Юго-Восточная Азия. Также я изучила историю чая. Изначально чай использовался в качестве специи. Он начал свой путь в Китае и постепенно проник в Азию, арабские страны, а затем на запад. Этот напиток имеет многовековую культуру, с его открытием связано множество легенд. Первыми европейцами, которые попробовали чай, были португальские колонизаторы во время своего визита в Японию. Затем чай начал распространяться в Европе все больше и стал очень популярным напитком. В России же чай появился даже раньше, чем в Европе. В России чай первоначально использовали в качестве наркотика и в лечебных целях. Он использовался против простуды, а также при похмелье. Чай попал в Россию из Китая в качестве подарка царю Михаилу I от монгольского хана. Подарок специально доставляли из самого Пекина караваном по суше, чтобы он оставался сухим. Сейчас это очень популярный и один из самых продаваемых безалкогольных напитков в России. Этот напиток изначально могло позволить себе только высшее дворянство и король. В России чай пили при любом событии, это был символ социальной жизни. Чаще всего, русские пьют чай с десертами, тортами и различными сладостями. Они подают его с медом, сахаром, засахаренными фруктами или лимоном. Некоторые россияне пьют чай с водкой. Для чаепития в России существует самовар. Это специальное устройство, которое может быть изготовлено из меди, латуни или стали. Самовар состоит из стенки (корпуса), кувшина, колпачка, крышки, конфорки, отдушника, ручки, крана, ключа, шейки и поддона. В настоящее время, есть газовые и электрические самовары.

Следующий горячий напиток, рассмотренный в настоящей работе, – это кофе. Мы точно не знаем откуда происходит его название. Существуют две теории: одна гласит, что название *кофе* происходит от названия провинции Каффа в Эфиопии, где изначально выращивался кофе. Согласно второй теории, название *кофе* происходит от арабского выражения „гахват ал-бунн“, что в переводе означает „вино из бобов“. Существует способов обработки кофе, как сухих так и влажных. После обработки зерна обжариваются до получения коричневого или черного цвета. Существует два сорта кофе: арабика и робуста. Первый сорт, арабика, считается более качественным и обладающим лучшим вкусом, он растет на больших высотах. Робуста растет на более низких высотах, содержит больше кофеина, чем арабика, и зачастую он более горький. Кофе является отличным антиоксидантом, этот крепкий напиток способен стимулировать умственную деятельность и придавать бодрость. Изначально кофе был ритуальным напитком, сегодня это напиток, который можно встретить в каждом доме. Кофе и чай являются одними из самых распространенных напитков в мире. О происхождении кофе существует много легенд. О существовании кофе было известно еще до нашей эры. Кофе как напиток стали употреблять только в 15–м веке. В этом же веке в Стамбуле была основана первая кофейня. Первой страной, познакомившей мир с кофе, была Голландия, которая начала активно выращивать кофейные деревья и распространила свои плантации по всему миру. В 17–м веке кофе как напиток уже был широко распространен. Постепенно появлялось все больше и больше кофейен и кофейных плантаций. Кофе в России стал известен благодаря Петру I, который был большим любителем этого напитка. Он издал указ об обязательной поставке кофе в Россию. Первая кофейня в России появилась в 1740 г. Этот напиток очень любила и Екатерина II, она любила пить очень крепкий кофе. После войны 1812 г. популярность кофе значительно увеличилась. В начале 20–го века, кофе подавался в больших салонах, крупных городах. Кофе был дорогим напитком, так что в начале его могли позволить себе только представители богатых слоев общества. Популярность этого напитка снизилась после Октябрьской революции. В советское время кофе был ограниченным товаром. В настоящее время чай и кофе очень популярны во всем мире.

В конце работы над этой темой я провела опрос, что больше пьют россияне – чай или кофе. Среди опрошенных российских мужчин в возрасте 18–25 лет любимым напитком является чай, а у мужчин в возрасте 50 лет и старше – кофе. Среди опрошенных российских женщин наблюдается такая же тенденция, как и среди мужчин. В целом, в качестве любимого напитка в опросе победил чай. Из 100 опрошенных 63 человека больше любят пить чай и только 37 человек – кофе. За чай проголосовало больше женщин, чем мужчин. Также чай чаще выбирают представители молодежи.

Следующий отдел теоретической части моей работы посвящен холодным безалкогольным напиткам. Я выбрала квас и морс. В первой главе данной части говорится о квасе. Это традиционный русский напиток с кисло-сладким вкусом. Согласно исследованиям, этот напиток полезный и питательный. Даже в небольших количествах он отлично утоляет жажду. Кроме того, он укрепляет организм, нормализует деятельность желудка и повышает аппетит. Квас также прибавляет сил, регулирует деятельность желудочно-кишечного тракта и предотвращает рост вредных бактерий в организме. В основе процесса его изготовления лежит ферментация муки и солода. Для производства также используется хлеб, добавляются такие зерновые как пшеница, овес, рожь и ячмень. Современной тенденцией являются фруктовые квасы, например, со вкусом яблока, груши, малины, сливы и др. Интересно, что квас также используется в питании спортсменов для повышения выносливости, снижения усталости и увеличения мышечной массы. В России квас появился более двух тысяч лет назад. Этот напиток был доступен для всех. Он помогал утолить жажду и снять усталость. До сих пор квас является очень популярным напитком в России и во всем мире. В России он находится на четвертом месте среди самых популярных безалкогольных напитков.

Морс – это освежающий напиток, который состоит из воды и фруктов и подслащен медом или сахаром. В России этот напиток известен с древних времен, когда его подавали на семейных торжествах и мероприятиях. Он считается одним из старейших национальных напитков. История не сохранила точные сведения о его происхождении. Основными ингредиентами для приготовления данного напитка являются черника, ежевика, клюква, смородина, крыжовник, яблоки,

груши и многие другие фрукты. Используются также овощи, такие как свекла и ревень. Морс содержит большое количество витаминов: С, В1, В2, РР и провитамин А. Кроме того, он богат микроэлементами, такими как: калий, кальций, магний, фосфор и железо. Существует множество видов морса. Клюквенный морс, который, вероятно, является наиболее известным из всех, снижает уровень сахара в крови, помогает при простуде и повышает аппетит. Ежевичный морс известен своими укрепляющими свойствами, нормализует работу желудочно-кишечного тракта и нервной системы. Морс из смородины обладает противовоспалительным действием и оказывает благотворное влияние на зрение. Он также используется для лечения расстройства желудка у детей. Мной был проведен еще один опрос, результаты которого указаны в конце моей бакалаврской работы. Я решила узнать, какой морс россияне любят больше. Выиграл брусничный морс, который любят 36 россиян из 100.

В теоретической части яещекратко описала основные положения ономастики. Это лингвистическая дисциплина, которая занимается изучением собственных имен. Ономастика делится на три основные группы. Первой являются антропонимы, второй хрематонимы а третью группу представляют собой топонимы. Антропонимы – это имена людей; хрематонимами называются объекты материальной культуры; топонимы – это названия географических объектов. В этой части я также сравнила теории российской лингвистики и доктора филологических наук А. В. Суперанской и чешского лингвиста и выдающегося представителя ономастики Р. Шрамка.

А. В. Суперанская выделяет два значения термина „-ономастика-“. Первое – это комплексная наука об именах собственных, второе значение – это сами имена собственные; в последнем значении употребляется также термин *онимия*. Существует ряд наук, представители которых считают ономастику своей вспомогательной дисциплиной. Однако собственные имена – это, прежде всего, слова, и как таковые они принадлежат именно к лингвистике. В соответствии с теорией А.В. Суперанской, ономастика делится на прикладную и точную. А.В. Суперанская выделяет в ономастике имена реальных объектов, имена вымышленных объектов и имена гипотетических объектов.

С другой стороны, Р. Шрамак выделяет в ономастике три основные группы. Первой является группа геонимов, куда относятся топонимы и космонимы. Топонимы – это имена объектов на Земле, а космонимы – это названия небесных светил и зон космического пространства. Второй группой являются бионимы. Сюда относятся антропонимы, псевдоантропонимы, зоонимы и фитонимы. Антропонимы – это собственные имена лиц; псевдоантропонимы – это собственные имена неживых существ; зоонимы – это названия животных, а фитонимы – это названия растений. Также сюда относятся хрематонимы, которые представляют собой названия объектов, явлений и отношений, созданных человеком.

В этой части еще рассматриваются собственные имена, которые используются для обозначения объектов как частной единицы. Собственные имена обычно выражены именем существительным или определением. С этими словами мы встречаемся каждый день. Все имеет свое имя или название. Имена употребляются в разговорах, презентациях, проектах, докладах и т.д. К собственным именам относятся имена людей или имена животных. Кроме того, это еще и названия народов или отдельных групп населения, например: чех, словак и так далее. К именам собственным также относятся географические названия, такие как названия городов или стран: *Австралия, Мюнхен, Лондон* и так далее. Сюда относятся официальные названия учреждений, компаний, предприятий и различных организаций. Собственные имена я также классифицировала в соответствии с теорией А.В. Суперанской.

А.В. Суперанская делит собственные имена на две группы. Первая группа включает в себя собственные имена одушевленные, а вторая – собственные имена неодушевленных предметов. Собственные имена одушевленные также делятся на группы: антропонимы, зоонимы и мифонимы. Антропонимы, представляют собой имена личные, они делятся на индивидуальные и групповые. Зоонимы – это клички животных. Мифонимы – это названия животных, растений, народов и т.п., в действительности никогда не существовавших. Собственные имена неодушевленных предметов можно разделить на несколько подгрупп: топонимы – названия географических районов и областей; астронимы и космонимы – имена планет, созвездий и звезд; хрематонимы – названия объектов, созданных

человеком; названия транспортных средств и специальные названия. А.В. Суперанская также выделяет группу собственных имен комплексных объектов, сюда относятся: названия предприятий, компаний и объединений, названия журналов и газет, названия юбилеев и торжеств, действий и сражений, стихийных бедствий, литературных и художественных произведений, а также хрононимы, названия праздников и фалеронимы, названия медалей и орденов.

Р. Шрамак использует иные критерии для классификации имен собственных. Данная классификация принимает во внимание только один аспект собственных имен. Так Р. Шрамак выделяет имена собственные прямые и косвенные. Эта классификация считается одной из самых популярных и самых употребляемых. Следующей классификацией является деление собственных имен на предложные и непредложные. Среди предложных имен встречаются топонимы, ойконимы – названия городов, деревней и, изредка, антропонимы – имена людей и фамилии. Третья, последняя, классификация собственных имен – это деление их на первичные и вторичные. Первичным является такое имя собственное, которое считается изначальным, наиболее старым. Вторичными же собственными именами являются производные от собственного имени первичного и использующиеся до сих пор.

В практической части я сосредоточилась на классификации названий безалкогольных напитков. Я разделила названия в зависимости от происхождения напитков. Сюда относятся наименования, связанные с названиями городов: Москвас, Каменск–Уральский квас, Краснодарский чай, Омская вода, Суздальские напитки и др. Вторая группа названий включает в себя названия населенных пунктов: Набеглави, Ачалуки, Малкинская, Яковлевское–22, Лысогорская, Солуки и др. Третья группа – это названия областей, краев и районов в России: минеральная вода Галицкая, минеральная вода Обуховская, Новотерская–Целебная, минеральная вода Красноусольская, Оболонська и др. Четвертая группа названий включает в себя названия, связанные с именами известных личностей: Питьевая вода Островская, Квас Добрыня Никитич, квас Степан Тимофеевич, вода Шишкин лес, Стравинский чай и др. Пятая группа представляет собой названия, произведенные от имени девушек: Аксиныя, Олана и Ариана. Шестая группа – это названия, связанные с водными массивами: вода

Байкал, Волжанка, Амурская вода, минеральная Шалкар–Суы и др. Седьмая группа названий связана с источниками: Святой источник, Калинов родник, Источник жизни, Кристальный родник, Горный родник и др. Восьмая группа названий связана с горными массивами: Казбек аква, Вода Эльбрусская Целебная, Домбайский чай, Алтай аква, Уральская столовая вода, вода Саяны и т.д. Предпоследняя группа – наименования, произведенные от названий растений: Колокольчик, Эдельвейс, Шипов лес, Сибирский бор, Сказочный лес иводаКипрей. Наконец, я выделила группу названий, у которых невозможно определить, от чего они произошли. Сюда относятся: Багиатти, Нарзан, Краинская, Вторая жизнь, Биба, Арджи, Аквалайн, Аквуля, вода Прозора, Аквабаланс, Прима Аква, питьевая вода Аквель, Малкинская № 1, минеральная вода Ариант, Норинга, Случанская вода, Любания, Аква Сатис, Агуша, Сестрица, Виста, Элитная вода.

В приложении находится статистика с графиком названий, о которых я писала. Согласно графику, я обнаружила, что большинство названий связано с наименованиями городов. На втором месте названия деревней, поселков и сел, а на третьем месте – названия, связанные с водными массивами. Всего я нашла двести двадцать два названия безалкогольных напитков.

В конце моей бакалаврской работы находится список книжных и интернет–источников, а также приложения и аннотация на чешском и английском языке.

Итак, в своей работе я попыталась дать общее представление о безалкогольных напитках в России. Я также проанализовала их названия. Я надеюсь, что моя работа будет полезна для курса реалий и для будущих исследований студентов кафедры славистики.

LITERATURA

AUGUSTÍN, Jozef. *Povídání o kávě: kávovníkové zrno (Coffea arabica), káva a kávoviny jako významné potravinářské pochutiny*. Ilustroval Božena AUGUSTÍNOVÁ. Olomouc: Fontána, 2003. ISBN 80-7336-040-3.

FILIPEC, Josef a František ČERMÁK. *Česká lexikologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické.

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-481-2.

KNAPPOVÁ, Miloslava. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. 1. vyd. Praha: Academia, 1989. ISBN 80-200-0167-0.

MRÁZ, Bohumír. *Encyklopedie světového malířství*. 2. přeprac. vyd. Praha: Academia, 1988.

NEKULA, Marek, Zdenka RUSÍNOVÁ a Petr KARLÍK. *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-134-4.

Pravidla českého pravopisu. 5. vydání-reprint. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001

STĚPANOVA, Ludmila. *Česká a ruská frazeologie: diachronní aspekty*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. Monografie (Univerzita Palackého). ISBN 80-244-0795-7.

ŠIMÁNEK, Leoš. *Rusko–země plná překvapení: půl roku na dobrodružné cestě od Karpat až k Bajkalu, hledání přirozeného způsobu života a nedotčené přírody*. Pardubice: Action-Press, 2001. Cesty za dobrodružstvím (Action-Press). ISBN 80-238-7444-6.

ŠIMÁNEK, Leoš. *Severskou divočinou: stavba srubu u jezera Clark a plavba po řekách na Aljašku*. Rtně v Podkrkonoší: Action-Press, 2014. Zážitky z cest. ISBN 978-80-904191-3-1.

ŠMILAUER, Vladimír. *Osídlení Čech ve světle místních jmen*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1960.

ŠRÁMEK, Rudolf. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2027-X.

ŠVANKMAJER, Milan. *Dějiny Ruska*. 5., rozš. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-613-2.

VALTER, Karel. *Vše o čaji pro čajomily*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Granit, 2000. ISBN 80-7296-002-4.

VESELÁ, Petra. *Kniha o kávě: průvodce světem kávy s recepty na její přípravu*. Praha: Smart Press, 2010. ISBN 978-80-87049-34-1.

WACHENDORF, Viola von. *Čaj*. Praha: Slovart, 2007. ISBN 978-80-7209-922-1.

СУПЕРАНСКАЯ, А. В.: *Общая теория имени собственного*, Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Нлас Руска. *Uglič*. [online]. 2011. [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <https://cz.sputniknews.com/czech.ruvr.ru/2011/11/15/60437739/>

Osobnosti.cz. *Igor Stravinskij*. [online]. © 1996–2018 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z: <https://zivotopis.osobnosti.cz/igor-stravinskij.php>

Великая Россия. *Река Амур*. [online]. 2004 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: http://www.all-about-russia.ru/nature/river/amur_river.html, (vlastní překlad)

Вода. *Тальская вода*. [online]. 2010 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: http://voda.vsesekreti.net/m_talskaya-voda.htm, (vlastní překlad)

Завод российских национальных продуктов и напитков Рось. *История морса*. [online]. 2009 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: <http://www.ros-sp.ru/istoriya-kvasa>, (vlastní překlad)

Знай чай. *Марки чая*. [online]. © 2012–2016 [cit. 2016-11-03]. Dostupné z: <http://www.znaichai.ru/info/marki-chaya>, (vlastní překlad)

Интернет-проект "Азбука-туриста. рф." *Где находится Домбай?* [online]. 2014 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://азбука-туриста.рф/mesta-turizma-i-otdyxa-na-prirode/gde-nahoditsya-dombaj.html>, (vlastní překlad)

Информационный портал о соках. *Самый русский напиток-брусничный морс*. [online]. © 2017 [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: http://vseosoke.ru/articles/travel/samyi_russkiy_napitok/, (vlastní překlad)

Как варить кофе. *Как кофе появился в России*. [online]. 2012 [cit. 2016-11-06]. Dostupné z: <http://vashkofemem.ru/kak-kofe-poyavilsya-v-rossii.html>, (vlastní překlad)

Как зовут.ру. *Значение имени Аксинья*. [online]. © 2010–2018. [cit. 2018-02-05].
Dostupné z: <https://kakzovut.ru/names/aksiniya.html>, (vlastní překlad)

Как зовут.ру. *Значение имени Ариана*. [online]. © 2010–2018 [cit. 2018-02-05].
Dostupné z: <https://kakzovut.ru/names/ariana.html>, (vlastní překlad)

Квас. *История кваса*. [online]. 2010 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z:
<http://www.kvas.ru/history.htm>, (vlastní překlad)

Красоты России. *Уральские горы, Урал*. [online]. 2016 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z:
<http://krasotyrossii.ru/уральские-горы/>, (vlastní překlad)

Леса России. *Леса России*. [online]. 2011 [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: <http://lesa-rossii.ru>, (vlastní překlad)

Litra.RU. *Буратино*. [online]. © 2003–2017 [cit. 2017-03-08]. Dostupné z:
<http://www.litra.ru/characters/get/chid/00202991241516783409/>

Не сидится. *Ессентуки*. [online]. © 2011–2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z:
<http://nesiditsa.ru/city/essentuki>, (vlastní překlad)

Не сидится. *Липецк*. [online]. © 2011–2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z:
<http://nesiditsa.ru/city/lipetsk>, (vlastní překlad)

Не сидится. *Краснодар*. [online]. © 2011–2017 [cit. 2017-02-11]. Dostupné z:
<http://nesiditsa.ru/city/krasnodar>, (vlastní překlad)

Омск.рф. *Омск — город будущего!* [online]. © 2010–2017 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z:
<http://admomsk.ru/web/guest/city>, (vlastní překlad)

Официальный сайт органов местного самоуправления города Суздаля. *Характеристика города Суздаль*. [online]. 2012 [cit. 2017-02-12]. Dostupné z: <http://gorodsuzdal.ru/index.php/suzdal/o-gorode/kharakteristika>, (vlastní překlad)

Официальный портал города Каменск-Уральский. *О городе*. [online]. © 2004-2017 [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: https://kamensk-uralskiy.ru/o_gorode.html, (vlastní překlad)

Планета земля. *Архыз*. [online]. © 2010–2017 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://geosfera.org/evropa/russia/2464-arhyz.html>, (vlastní překlad)

Планета земля. *Ельбрус*. [online]. © 2010–2017 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://geosfera.org/evropa/russia/611-vulkan-elbrus-spyaschiy-vulkan-na-kavkaze.html>, (vlastní překlad)

Планета земля. *Казбек (гора)*. [online]. © 2010–2017 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://geosfera.org/evropa/998-kazbek-gora-kavkaza.html>, (vlastní překlad)

Планета земля. *Саяны*. [online]. © 2010–2017 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://geosfera.org/aziya/russia-aziya/1150-sayany-gory-sibiri.html>, (vlastní překlad)

Раифский источник. *Производство воды*. [online]. © 2018 [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <https://raifavoda.ru>, (vlastní překlad)

Риа новости. *Биография Александра Островского*. [online]. 2013 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: https://ria.ru/history_spravki/20100527/239227649.html, (vlastní překlad)

Русская баня. *Квас*. [online]. © 2001–2017 [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://new.rusbani.ru/content/view/1022/848/>, (vlastní překlad)

Славянская Культура. *Русский богатырь Добрыня Никитич*. [online]. 2015 [cit. 2017-03-07]. Dostupné z: <http://slavculture.ru/geroi/1071-dobrynya-nikitich.html>, (vlastní překlad)

Сообщество ИнфоНарод.ПФ. *Им квас как воздух был потреблен*. [online]. 2015 [cit. 2017-01-10]. Dostupné z: <http://infonarod.ru/info/im-kvas-kak-vozduh-byl-potreben>, (vlastní překlad)

Fonteaqua. *Сила природз в каждой капле*. [online]. 2016 [cit. 2018-02-08]. Dostupné z: http://fonteaqua.ru/brands/kalinov_rodnik/, (vlastní překlad)

Энциклопедия мифологии. *Лель*. [online]. © 2006–2018 [cit. 2018-02-09]. Dostupné z: <http://godsbay.ru/slavs/llel.html>, (vlastní překlad)

SLOVNÍKY

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2016. ISBN 8074224821.

MOKIJENKO, Valerij Michajlovič a Alfred WURM. *Česko-ruský frazeologický slovník*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0406-0.

STĚPANOVA, Ludmila. *Rusko-český frazeologický slovník*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1750-9.

ПРÍЛОЖУ

Пříлођа ř. 1 – Класификация названий неалкогольных напитков

Названия напитков по названиям стран

- 1.Русский дар
- 2.Аляска
- 3.Родники России

Названия напитков по названиям городов

- 4.Москвас
- 5.Каменск Уралский квас
- 6.Краснодарский чай
- 7.Омская вода
- 8.Суздальские напитки
9. Углическая вода
10. Липецкий бювет
11. Ессентуки
- 12.Вода Свалява
13. Наша Поляна Красова
- 14.Минеральная вода Дилиджан
- 15.Минеральная вода Аршан
- 16.Питьевая вода Иваново – Вознесенская
- 17.Вода минеральная Пятигорская
18. Боржоми
19. Минская
20. Миргородская минеральная вода
21. Минеральная вода Махачкала
22. Вода Горячий ключ
23. Кисловодская целебная
- 24.Питьевая вода Черноголовская
25. Вода питьевая Мензелинка
26. Томская Кристальная вода

27. Покров Вода
- 28.Питьева вода Зеленоградская
- 29.Нижнесергинская минеральная вода
30. Джермук
31. Знаменовская
32. Минеральная вода Нальчик
- 33.Олеська минеральная вода
34. Минеральная вода Джалал – Абад
35. Охтирська
36. Моршинська
37. Трускавеська
38. Славяновская
39. Вода минеральная Нагутская 26
40. Нижнеиквинская 2К
41. Шадринская–319
42. Минеральная вода Сираб
- 43.Минеральная вода Березовская
44. Питьевая вода Зеленый городок
45. Минеральная вода БАРБУЛАК
46. Минеральная вода Сыктывкарская
47. Минеральная вода Иркутская
- 48.Минеральная вода Тюменская
49. Минеральная вода Петергофская
- 50.Майский чай
- 51.Минеральная вода Сарова
- 52.Минеральная вода Поляна Купель
- 53.Майская хрустальная
- 54.Минеральная вода Сосновый бор

Názvy nápojů podle názvů vesnic, obcí a osad

55. Набеглави
56. Ачалуки
57. Малкинская

58. Яковлевское – 22
59. Лысогорская
60. Солуки
61. Минеральная питьевая вода Серноводская
62. Кубай
63. Краснозатонская Серебряная
64. Шишкин лес
65. Минеральная вода Шаянская
66. Збручанская
67. Чистая вода из Царевщины
68. Ямаровка
69. Минеральная вода Дарасун
70. Полюстрово
71. Вода Шмаковка
72. Еринская
73. Узольская горная
74. Вода Городецкая настоящая
75. Жибой ручей
76. Вода Рамено
77. Ивашевская природная питьевая вода
78. Вода питьевая Хваловская
79. Минеральная вода Карагайский бор
80. Минеральная вода Ардвн
81. Минеральная вода Кувака
82. Куртяевская
83. Вода Андреевская
84. Иверская питьевая вода
85. Елисеевская питьевая вода
86. Дивеевский источник
87. Куяльник
88. Вода Николинская

Názvy podle názvů oblastí, území a krajů

89. Минеральная вода Талицкая
90. Минеральная вода Обуховская
91. Новотерская – Целебная
92. Минеральная вода Красноусольская
93. Оболонська
94. Вода Кривоозерска
95. Увинская жемчужина
96. Ширинская минеральная вода
97. Питьевая вода Светлоярская
98. Шатковская вода
99. Вода Красноглинская
100. Лечебно – столовая вода Охтинская
101. Минеральная вода Боровая

Názvy nápojů podle známých osobností

102. Питевая вода Островский
103. Квас Добрыня Никитич
104. Квас Степан Тимофеевич
105. Шишкин лес
106. Чай Стравинский
107. Чай Петр I.
108. Лимонад Буратино
109. Лимонад Чебурашка
110. Вода Лель
111. Минеральная вода Витаутас
112. Минеральная вода Бируте
113. Минеральная вода Славяновская
114. Минеральная вода Смирновская
115. Вода питьевая Багатырская
116. Кашинская минеральная вода
117. Вода Пилигрим
118. Минеральная вода Гоголевская

- 119. Вода Свято–Михайловская
- 120. Вода питьевая Малаховская
- 121. Екатеринская кристалльная
- 122. Королевская вода
- 123. Минеральная вода Юматовская

Názvy nápojů podle dívčích jmen

- 124. Вода Аксинья
- 125. Вода Олана
- 126. Вода Ариана

Názvy nápojů podle názvů vodstev

- 127. Вода Байкал
- 128. Волжанка
- 129. Амурская вода
- 130. Минеральная вода Рычал – Су
- 131. Минеральная вода Шалкар – Суы
- 132. Минеральная вода Хан – Куль
- 133. Питьевая вода Теберда
- 134. Минеральная вода Сенежская
- 135. Минеральная вода Кара – Су
- 136. Река жизни
- 137. Минеральная вода Инзера
- 138. Минеральная вода Священный Байкал
- 139. Байкальская Аква Вита
- 140. Новая друть
- 141. Капель
- 142. Серебряная роса
- 143. Зклуча
- 144. Ясные ключи
- 145. Кристалльная долина
- 146. Серебряная вода
- 147. Серебряный ключ

- 148.Глубинная
- 149.Горный хрусталь
- 150.Чистый глоток
- 151.Золотая чаша
- 152.Бодрость
- 153.Небесный аромат
- 154.Вода Тонус Кислород
- 155.Благая весть
- 156.Живодар
- 157.Школьник

Názvy nárojů podle názvů pramenů

- 158.Святой источник
- 159.Калинов родник
- 160.Источник жизни
- 161.Кристалльный родник
- 162.Горный родник
- 163.Минеральная вода Баталинская
- 164.Тальская вода
- 165.Горноводный источник
- 166.Хрустальный источник
- 167.Карачинский источник
- 168.Никола ключ
- 169.Вода Родниковый край
- 170.Родниковая вода
- 171.Раифский источник
- 172.Серебряный источник
- 173.Родник Прикамья
- 174.Крещенский родник
- 175.Целебный источник
- 176.Вода питьеваяСтаро – мытищинский источник

Názvy nápojů podle názvů pohoří

177. Казбек аква
178. Вода Ельбруская Целебная
179. Домбайский чай
180. Алтай аква
181. Уральская столовая вода
182. Саяны
183. Архыз
184. Вода Аршица
185. Вода Легенда Карпат
186. Карпатська Джерельна
187. Минеральная вода Шихан
188. Вода Карпатская перлина
189. Минеральная вода Машук – 19
190. Горная вершина
191. Корона Кавказа
192. Жемчужина гор
193. Жемчужина Кавказа
194. Вода Эльбрусинка

Názvy nápojů podle názvů rostlin

195. Колокольчик
196. Минеральная вода Эдельвейс
197. Шипов лес
198. Сибирский бор
199. Сказочный лес
200. Кипрей вода

Nejasné názvy

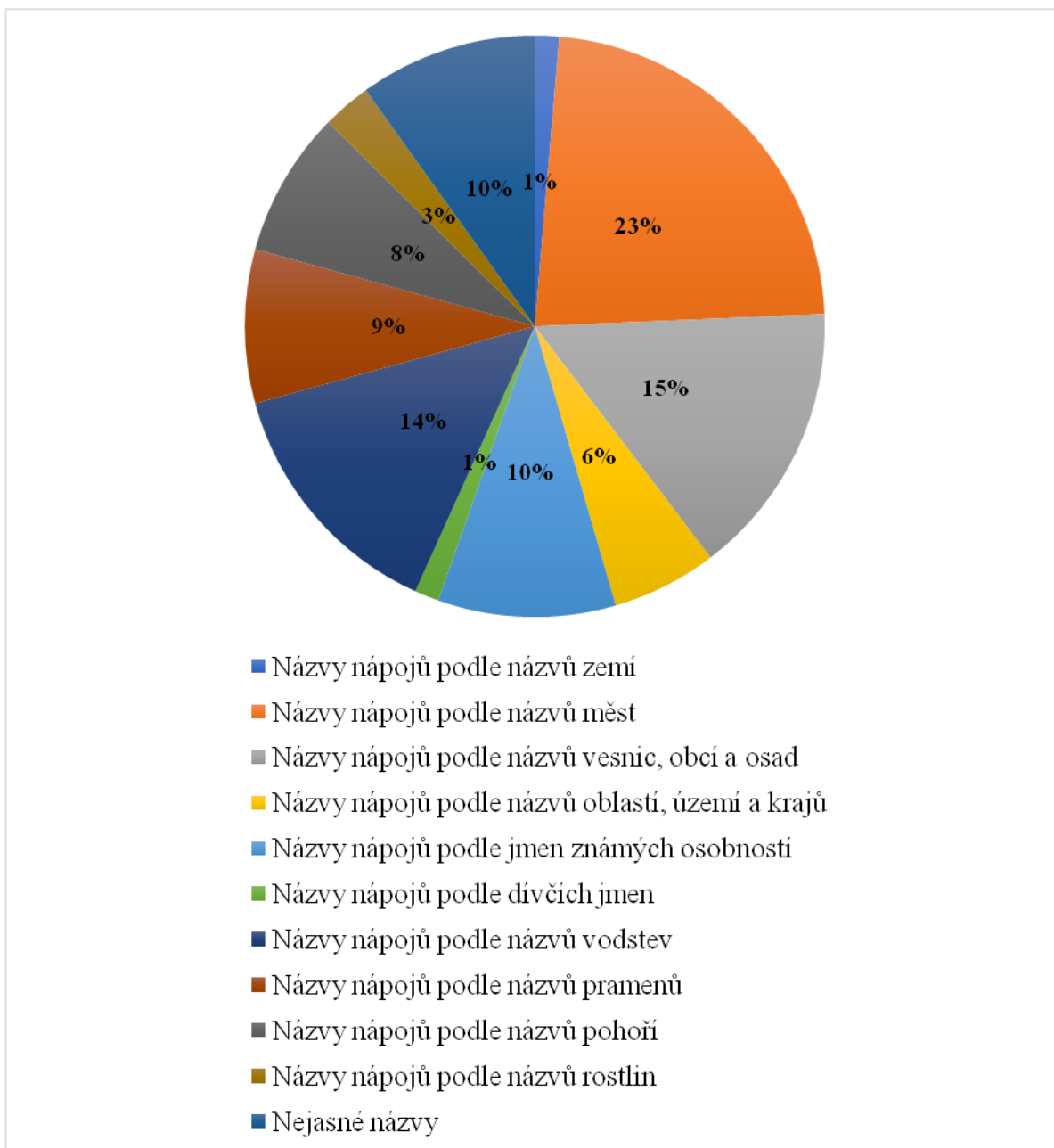
201. Багиатти
202. Нарзан
203. Краинская
204. Вторая жизнь

- 205. Биба
- 206. Арджи
- 207. Аквалайн
- 208. Вода Аквуля
- 209. Вода Прозора
- 210. Аквабаланс
- 211. Прима Аква
- 212. Питъевая вода Аквель
- 213. Малкинская № 1
- 214. Минеральная вода Ариант
- 215. Норинга
- 216. Случанская вода
- 217. Вода Любания
- 218. Аква Сатис
- 219. Вода Агуша
- 220. Сестрица
- 221. Вода Виста
- 222. Элитная вода

Пříloha č. 2 – tabulka názvů nealkoholických nápojů v Rusku

Нázvy nápojů podle názvů zemí	3
Нázvy nápojů podle názвů měst	51
Нázvy nápojů podle názвů vesnic, obcí a osad	34
Нázvy nápojů podle názвů oblastí, území a krajů	13
Нázvy nápojů podle jmen známých osobností	22
Нázvy nápojů podle dívčích jmen	3
Нázvy nápojů podle názвů vodstev	31
Нázvy nápojů podle názвů pramenů	19
Нázvy nápojů podle názвů pohoří	18
Нázvy nápojů podle názвů rostlin	6
Неясné názvy	22
Celkem názвů	222

Příloha č. 3 – Graf: Statistika názvů nealkoholických nápojů

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2015/2016

Studijní program: Filologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Ruština se zaměřením na hospodářsko-právní a
turistickou oblast (RHP)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
BERNADYOVÁ Andrea	Pod kostelem 44, Olbramice	F14339

TÉMA ČESKY:

Názvy nealkoholických nápojů v Rusku

TÉMA ANGLICKY:

The names of the nonalcoholic drinks in Russia

VEDOUCÍ PRÁCE:

prof. Ludmila Stěpanova, CSc. - KSR

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

1. Excerpce materiálů
2. Studium odborné literatury
3. Sběr materiálů pro bakalářskou práci
4. Analýza a klasifikace shromážděného materiálu
5. Vyvozování závěrů

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

FILÍPEČ, Josef a František ČERMÁK. Česká lexikologie. 1. vyd. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické.
SUPERANSKAJA, A. V.: Obshhaja teorija imeni sobstvennogo. Moskva 2008
KNITTLOVÁ, Dagmar. K teorii i praxi překlada. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000
KUFNEROVÁ, Zlata. Překládání a čeština. Jinočany: H & H, 1994.
VLAKHOV, Sergei Ivanov. a Sider FLORIN. Neperevodimoe v perevode. Moskva: Mezhdunar. otnosheniia, 1980.
ŠRÁMEK, R. Úvod od toponomastiky. Pha, 1963

Podpis studenta:

Bernadyová

Datum:

17.5.2016

Podpis vedoucího práce:

Stěpanová

Datum:

17.5.2016

ANOTACE

Jméno a příjmení autora: Bernadyová Andrea

Název katedry a fakulty:

Katedra slavistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název bakalářské práce: Názvy nealkoholických nápojů v Rusku

Vedoucí práce: prof. Ludmila Stěpanová, CSc.

Počet znaků: 82 488

Počet použitých zdrojů: 17 publikací + 32 internetových zdrojů

Počet příloh: 3

Klíčová slova: nealkoholický nápoj, Rusko, názvy, onomastika, vlastní jména

Charakteristika:

Bakalářská práce je zaměřena na názvy nealkoholických nápojů v Rusku. Práce obsahuje charakteristiku ruských nealkoholických nápojů a popisuje základní pojmy vědní disciplíny onomastiky. V praktické části je 222 názvů nealkoholických nápojů v Rusku rozloženo do jednotlivých kategorií, podle toho jejich motivace. U každé kategorie jsou uvedeny zástupci nápojů a jejich stručný popis. Tímto práce nejen popisuje nealkoholické nápoje, ale také podává přehled o původu jejich názvů.

ANNOTATION

Name and surname: Bernadyová Andrea

Name of department and faculty: Department of Slavonic Studies, Philosophical Faculty, Palacký University of Olomouc

Name of work: Names of nonalcoholic drinks in Russia

Work leader: prof. Ludmila Stěpanova, CSc.

Number of symbols: 82 488

Number of sources: 17 publications + 32 internet articles

Number of attachments: 3

Key words: nonalcoholic drink, Russia, names, onomastics, proper name

Characteristics:

The bachelor thesis is focused on the names of soft drinks in Russia. The work contains characteristics of Russian soft drinks and describes the basic concepts of scientific discipline of onomastics. In the practical part there are 222 names of non-alcoholic beverages in Russia which are divided into individual categories according to their motivation. Beverages are presented for each category and briefly described. All this work not only describes non-alcoholic drinks, but also gives an overview of the origin of their names.